

^HİFLAS BÜROSU (İİK m. 221/1 ve 221/4)

*Yrd. Doç. Dr. Şükran EKECİK**

*Arş. Gör. Osman DURAN***

I. GİRİŞ

İflas hukukuna ilişkin işlemlerin yapılması ile görevli olan organların tümüne iflas teşkilatı denir¹. İcra teşkilatının² aksine, iflasta, resmi organların

^H Hakem incelemesinden geçmiştir.

* Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

** Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı

¹ Baki **Kuru**, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, İkinci Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 1086; Baki **Kuru**/Ramazan **Arslan**/Ejder **Yılmaz**, İcra ve İflas Hukuku, 26. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 452; Baki **Kuru**, İflas ve Konkordato Hukuku, 3. Tıpkı Basım, Alfa Basım Yayın, 1992, s. 8; Seyithan **Deliduman**, İflas Tasfiyesinde Alacaklılar Toplanması, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2002, s. 25; Necmeddin N. **Berkin**, İflas Hukuku, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1970, s. 42.

² İcra hukukunda, borçların zorla yerine getirilmesini (ifa edilmesini) sağlayan Devlet organlarının tümüne icra teşkilatı (örgütü) denir. İcra teşkilatı iki bölümde incelenir. I. Yalnız (münhasıran) icra işleri için kurulmuş olan organlar (asıl organlar), II. Asıl görevlerinden başka icra işlerine de bakan organlar (yardımcı organlar) (**Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 41; Hakan **Peçantez**/Oğuz **Atalay**/Meral **Sungurtekin Özkan**/Muhammet **Özkes**, İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2013, s. 102).

I. Asıl organlar, yalnız (münhasıran) icra işleri için kurulmuş olan organlar olup, üç tanedir: 1. İcra dairesi (İİK m. 1), 2. İcra mahkemesi (İİK m. 4) ve 3. Yargıtay'ın icra-iflas işleri ile görevli hukuk daireleridir (İİK m. 364 vd.) (**Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 41; **Peçantez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes**, s. 102).

II. Yardımcı organlar, asıl görevlerinden başka icra işlerine de bakan organlar olup, iki tanedir: 1. Genel mahkemeler (İİK m. 29/2, 33/4, 67, 69, 72, 89/3, 101/2, 142, 258, 264, 266, 271/2, 275/4, 275/5, 276/3, 277-284) ve 2. Savcılar [İcra daireleri, Cumhuriyet

yanında, bazı özel organlar da görevlendirilmiştir³. İflas teşkilatındaki organlar resmi organlar ve özel organlar olarak ikili bir ayırımında incelenmektedir. Resmi iflas organlarından maksat, iflas hukukuna ilişkin işlemlerin yapılması ile görevli resmi devlet makamlarıdır⁴. Bunlar icra dairesi (İİK m. 1, 154, 155, 167, 171, 172), iflas dairesi (İİK m. 2/1, 166), icra mahkemesi [İİK m. 4, 16⁵, 223, 228, 223/2, 286-287], asliye ticaret mahkemesi (İİK m. 154, 158, 173, 177, 179, 179/a, 182, 235, 254, 269, 307, 308, 309/5, 313, 314), Yargıtay'ın iflas işleri ile görevli hukuk dairesidir^{6,7}. İflasta, resmi iflas organlarının yanında, bazı özel organların da görevli olduğunu belirttik. Bu organlar idari organlar olmadıklarından, bunlara iflasın özel organları denir⁸. Bu özel organlar alacaklılar toplantısı [birinci (ilk) alacaklılar toplantısı (İİK m. 221-225), ikinci alacaklılar toplantısı (İİK m. 237-239), yeniden

savcılarının devamlı denetimi altında olup bunlar tarafından yılda en az bir defa denetime tabi tutulurlar (İİK m. 13, 13/a). Savcıların icra-iflas suçları hakkında görevleri bulunmaktadır (İİK m. 333, 352, 353, 357, 366)] ve adalet müfettişleridir (İİK m. 13) (**Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 54; **Pekcantez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 124).

³ **Kuru**, El Kitabı, s. 1086; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 452; **Kuru**, İflas, s. 8; **Deliduman**, s. 25; İlhan E. **Postacıoğlu**, İflas Hukuku İlkeleri, C. I, İflas. İstanbul 1978, s. 8; Sabri Şakir **Ansay**, Hukuk İcra ve İflas Usulleri, Ankara 1960, s. 264; Ejder **Yılmaz**, “İflaslarda Devletin İşlevi ve İflas Masasına Ait Paraların İflas İdaresince Nemalandırılmasının Gerekliliği”, Ankara Barosu Dergisi, 1996/2, s. 174.

⁴ Resmi iflas organlarını de, icra teşkilatındaki gibi asıl ve yardımcı iflas organları olmak üzere ikiye ayırmak gerekir (**Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 452; **Kuru**, İflas, s. 8-9; **Deliduman**, s. 26). İflasın asıl resmi organlarının yukarıda neler olduğunu belirttik. Yardımcı resmi iflas organları ise, icra teşkilatında belirttiğimiz savcılar ve adalet müfettişleridir. İflasta genel mahkemelerin bir görevi yoktur. Burada mahkemelerce görülmesi gereken işlere, asıl iflas organı olan, ticaret mahkemesi bakar (**Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 455; **Kuru**, İflas, s. 12; **Deliduman**, s. 26).

⁵ İstisna İİK m. 173/3, 174.

⁶ Yargıtay'ın iflas işleri ile görevli hukuk dairesi, Yargıtay 23. Hukuk Dairesidir (Yargıtay Büyük Genel Kurulunun Yargıtay İş Bölümüne İlişkin 24/01/2014 Tarihli ve 2014/1 Sayılı Kararı, <http://www.yargitay.gov.tr>, ET. 16.07.2014).

⁷ **Kuru**, El Kitabı, s. 1086-1088; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 452-455; **Kuru**, İflas, s. 9-12; **Pekcantez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 620; Saim **Üstündağ**, İflas Hukuku, 8. Bası, İstanbul 2009, s. 127; **Deliduman**, s. 26; **Postacıoğlu**, s. 9; **Berkin**, s. 42; Timuçin **Muşul**, İcra ve İflas Hukuku, C. II, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, s. 1182.

⁸ **Kuru**, El Kitabı, s. 1088; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 452-455; **Kuru**, İflas, s. 13; **Deliduman**, s. 27; **Berkin**, s. 59.

alacaklılar toplantısı (İİK m. 240)]⁹, iflas bürosu (İİK m. 221/1, 4) ve iflas idaresidir¹⁰ (İİK m. 223, 226, 227)¹¹. İflasın resmi organları, iflas işleri ile ilgili olarak sürekli bir şekilde görevlidirler, her bir iflas işi için ayrı ayrı oluşturulmazlar. Özel iflas organları, adi tasfiyeye karar verilmesi halinde görev yaparlar^{12,13}. Yani ancak iflasa karar verildikten sonra iflas dairesince

⁹ Alacaklılar toplanması ile ilgili ayrıntılı bilgiler için bakınız **Deliduman**, s. 1 vd.; Güray **Erdönmez**, İflasta Alacaklılar Toplanmasının Yetkileri, Legal Yayıncılık, İstanbul 2005, s. 1 vd.

¹⁰ İflas idaresi ile ilgili ayrıntılı bilgiler için bakınız **Ejder Yılmaz**, İflas İdaresi, Ankara 1976, s. 1 vd.

¹¹ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 620, 622-624; **Deliduman**, s. 27; **Yılmaz**, s. 174; Cumhuriyet **Rüzgaresen/Murat Erdem**, "Terekenin İflas Hükümlerine Göre Tasfiye Usulü", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Y. 11 S. 22, 2012/2, s. 316, 321, 332. Bazı yazarlar, iflas teşkilatı kısmında iflas bürosunu, iflasın özel organlarından birisi olduğunu açıkça zikretmemektedirler, **Üstündağ**, s. 127; **Kuru**, El Kitabı, s. 1088; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 455-456; **Kuru**, İflas, s. 13; **Postacıoğlu**, s. 11; **Berkin**, s. 59; **Muşul**, s. 1182; **Yılmaz**, İflas İdaresi, s. 7.

¹² Alacaklılar toplanması, esas itibarıyla, adi tasfiye usulünde ortaya çıkar (**Deliduman**, s. 28). İflasın açılması kendisine tebliğ olunur olunmaz iflas dairesi müflisin mallarının defterini tutmağa başlar ve muhafazaları için lazımgelen tedbirleri alır (İİK m. 208/1). İflas dairesi iflas kararının kendisine tebliğinden itibaren en geç üç ay içinde tasfiyenin adi veya basit şekilde yapılacağına karar vermek zorundadır (İİK m. 208/3).

Masaya ait hiç bir mal bulunmazsa iflas dairesi tasfiyenin tatiline karar verir ve ilan eder (İİK m. 217). İflas dairesince defteri tutulan mallar bedelinin tasfiye masraflarını koruyamayacağı anlaşılırsa basit tasfiye usulü tatbik olunur (İİK m. 218/1). Bu takdirde iflas dairesi, alacaklıları yirmi günden az ve iki aydan çok olmamak üzere tayin edilecek müddet içinde alacaklarını ve iddialarını bildirmeğe ilanla davet eder. Bu müddet içinde alacaklılardan biri masrafları peşin vermek suretiyle tasfiyenin adi şekilde yapılmasını isteyebilir (İİK m. 218/2).

Kanuna göre adi tasfiye iki halde söz konusu olabilir. Birincisi iflas dairesince tutulan defter sonucu, müflisin defteri tutulan mallarının bedeli adi tasfiye masraflarını karşılayacak durumda ise tasfiye adi tasfiye şeklinde gerçekleşir (İİK m. 218/1, 219). İkincisi iflas dairesince defteri tutulan mallar bedelinin tasfiye masraflarını karşılamayacağı anlaşılması nedeniyle basit tasfiyeye karar verilmesi üzerine iflas dairesi, alacaklıları yirmi günden az ve iki aydan çok olmamak üzere tayin edilecek müddet içinde alacaklarını ve iddialarını bildirmeğe ilanla davet eder ve bu süre içinde alacaklılardan biri masrafları peşin vermek suretiyle tasfiyenin adi şekilde yapılmasını isteyebilir (İİK m. 218/2).

¹³ İflas açıldıktan altı ay içinde tasfiye edilmek lazımdır. Bu müddet içinde tasfiye muamelesi bitmediği takdirde alacaklılar toplanıp basit tasfiye usulünün tatbikına karar vere-

tutulan deftere göre, adi tasfiyeye karar verilirse, iflasın özel organları olarak alacaklılar toplantıları (İİK m. 221, 237-238), iflas bürosu (İİK m. 221/1, 4) ve iflas idaresi (İİK m. 226) görev yapar¹⁴. Basit tasfiyede (İİK m. 218, 256) iflasın tasfiyesi, resmi organ olan iflas dairesine aittir. Özel organlar iflasın adi tasfiyesinde, en az resmi organlar kadar öneme sahiptir¹⁵. İflasın özel organları, her adi tasfiye için, o iflas takibine özgü olarak ayrı ayrı oluşturulan organlardır¹⁶. Diğer takip çeşitlerinden farklı olarak adi tasfiyede ilgili alacaklılara geniş yetkiler verilmiştir¹⁷. Masa mal varlığının yeterli olmasına rağmen, iflasın özel organları devreye girmeden, tüm iflas tasfiye işlemlerinin, iflas dairesi tarafından yapılması yolundaki bir düzenlemede, resmi daire konumundaki iflas dairesinin bağlı bulunduğu kurallar ve karşı karşıya kaldığı iş yükü nedeniyle tasfiyenin gereğinden fazla uzaması ve resmi görevi olan kişilerin iş yükünün çok artması¹⁸ söz konusu olur bu da alacaklılara zarar verir¹⁹.

Basit tasfiyede, iflas dairesi iflas tasfiyesini kendisi yürütür. Gerekli görürse alacaklıları toplantıya çağırır²⁰.

bilir. Bu karar da ekseriyeti meblağiyenin husulü şarttır. Böyle bir karar verilmemişse icra mahkemesi icabına göre müddeti uzatır (İİK m. 256).

¹⁴ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 620.

¹⁵ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 620; Üstündağ, s. 127; Deliduman, s. 19-20.

¹⁶ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 622-623.

¹⁷ Üstündağ, s. 127-128; Deliduman, s. 19-20; Erdönmez, s. 23-27. İcra ve İflas Kanunumuz, iflas tasfiyesinin en iyi şekilde yapılmasını gerçekleştirmek üzere, resmi iflas organları yanında özel iflas organlarına da yer vermiştir (Yılmaz, s. 174).

¹⁸ Gerçi, günümüzde tasfiyenin kısa sürede yapılmasını sağlamak için konulmuş olan İİK m. 232-238 ve 256 hükümlerine uyulduğunu ve tasfiyenin kısa sürede sonuçlandığını söylememizde pek mümkün değildir.

¹⁹ Yılmaz, s. 175. İflasların kamu düzeniyle yakından ilgisi sebebiyle, tasfiyenin resmi organlarca denetlenmesi de amaca varmak için zaruridir. Bu yüzden ki, İcra ve İflas Kanunumuzun çeşitli hükümlerinde yer aldığı üzere, iflasın özel organlarından olan iflas idaresi, iflas dairesinin ve icra mahkemesinin denetimi altında görev yapar; keza, diğer organlar (iflas bürosu ve alacaklılar toplantıları) da icra mahkemesinin kontrolüne tabidir (Yılmaz, s. 175).

²⁰ Kuru, El Kitabı, s. 1088; Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 456; Kuru, İflas, s. 13; Deliduman, s. 27, dipnot 22; Postacioğlu, s. 51. Alacaklılar toplanması (birinci) mümkün olmazsa

İflasın adi şekilde tasfiyesinde ise iflas dairesi adi şekilde tasfiyeye karar verdikten sonra bu kararı ile birlikte alacaklıları toplantıya çağırır. İflasın adi şekilde tasfiyesini dört aşamaya ayırmak mümkündür:

1. İflas kararı verilmesinden birinci alacaklılar toplantısına kadar olan aşama,
2. Birinci alacaklılar toplantısından ikinci alacaklılar toplantısına kadar olan aşama,
3. İkinci alacaklılar toplantısından iflasın kapanmasına kadar olan aşama ve
4. İflasın kapanmasından sonraki aşama (ki bu aşamaya her iflas tasfiyesinde rastlanılamaz)²¹.

İflas takibinin başlangıcında (yani birinci aşamada) daima iflasın resmi organları görev yaparlar. İflas takibi alacaklı tarafından icra dairesine yapılan iflas takip talebi²² ile başlar. Bu takip talebini alan icra dairesi, borçluya bir iflas ödeme emri gönderir. Borçlu ödeme emrine itiraz etmek isterse, bu itirazını icra dairesine yapar (İİK m. 154, 155, 167, 171, 172)²³. Bundan sonra görevli iflas organı ticaret mahkemesidir. Ticaret mahkemesi, iflas

veya karar nisabı oluşmazsa durum tespit olunur. Bu hâlde daire, ikinci alacaklılar toplanmasına kadar masayı idare eder ve tasfiyeye başlar (İİK m. 222). Doğaldır ki birinci alacaklılar toplantısı yapılmazsa iflas bürosu teşkil edemeyecektir. Ancak toplantı mümkün olur ancak karar nisabı oluşmazsa bu durumda iflas bürosu teşkil edecektir, zira iflas bürosu, alacaklılar toplantısının açılmasından sonra toplanma yeter sayısının tespitinden önce doğrudan doğruya teşekkül ettirilir. Aynı yönde **Erdönmez**, s. 192.

²¹ **Deliduman**, s. 29.

²² Kanun bazı hallerde borçluya karşı bir iflas takibi yapılması ve borçluya bir iflas ödeme emri gönderilmesi işlemlerinin sonunda, alacaklının alacağına kavuşmasının tehlikeye gireceğinin veya borçlunun iflas ödeme emrine rağmen borcunu ödemeyeceğinin önceden kuvvetle tahmin edildiği bazı halleri doğrudan doğruya iflas sebebi kabul etmiştir (İİK m. 177). Burada icra dairesinde iflas takibi yapılmadan doğrudan doğruya iflas davası açıldığından, bu iflas yoluna, takipsiz iflas yolu denir (**Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 491; **Kuru, İflas**, s. 110).

²³ Hatta kambiyo senetlerine mahsus iflas yolunda, borçlu ödeme emrine karşı şikâyetini de icra dairesine bildirir (İİK m. 171/3, 172) ve şikâyetin kaldırılmasını inceleyip karara bağlamak görevi ticaret mahkemesine aittir (İİK m. 174) (**Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 452, 454; **Kuru, İflas**, s. 9, 11).

davasına bakan ve borçlunun iflasına karar veren organdır. Buna göre iflas yoluyla takipte, iflas davasından önceki dönemde görevli olan tek iflas organı, icra dairesidir. İflas dairesinin iflas hukukundaki görevi, ticaret mahkemesinin iflasa karar vermesi ve bu kararı iflas dairesine bildirmesinden sonra başlar (İİK m. 166)²⁴. İflasın özel organları ise iflas takibinin başında oluşmamakta ve dolayısıyla, bu aşamada görevleri bulunmamaktadır. İflasın özel organlarının oluşması ticaret mahkemesince iflasa karar verilip bu kararın iflas dairesi tarafından ilanından sonraki dönemlerde gerçekleşmektedir²⁵. Yukarıda dört aşamaya ayırdığımız adi tasfiye aşamalarından ikinci ve üçüncü aşamalarda özel iflas organları oluşarak faaliyet göstermektedir²⁶.

İflasın ilk gerçekleşecek özel organı olan birinci alacaklılar toplantısıdır (ilk alacaklılar toplanmasıdır)²⁷. Bu toplantı, adi tasfiyenin iflas dairesince ilan edilmesiyle birlikte, on gün içinde, toplantıya çağrılan alacaklıların, adi tasfiye ilanında bildirilen yer, gün ve saatte toplanması ile oluşur²⁸. İflas idaresi ise, birinci alacaklılar toplantısında gösterilen adaylar arasından, icra mahkemesince seçilerek oluşturulur ve görevi bu aşamadan sonra başlar²⁹. İkinci alacaklılar toplantısının oluşmasına gelirse; iflas idaresi, alacaklıları

²⁴ **Kuru**, El Kitabı, s. 1086; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 452, 453; **Kuru**, İflas, s. 10; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 620- 621. İflas dairesinin görevleri; iflasın açıldığı gereken yerlere bildirmek ve ilan etmek, müflisin mallarının defterini tutmak, muhafaza tedbirleri almak, adi tasfiyede alacaklıları (birinci) toplantıya çağırarak, toplantıya başkanlık etmek ve iflas dairesinin tasfiyeye ilişkin işlemlerini denetlemek, birinci alacaklılar toplanması (çoğunluk olmaması nedeniyle) yapılamazsa, iflas idaresi gibi iflas masasını idare etmek ve basit tasfiyeyi bizzat yapmaktır (**Kuru**, El Kitabı, s. 1087; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 453; **Kuru**, İflas, s. 10; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 622).

²⁵ İflasın tasfiyesine iflas dairesi başlar. Fakat iflasın tasfiyesine devam etmek ve tasfiyeyi yapıp, bitirmek görevi, iflas idaresine ve alacaklılar toplanmalarına (yani iflasın özel organlarına) aittir (**Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 547; **Kuru**, İflas, s. 254; **Deliduman**, s. 28).

²⁶ **Deliduman**, s. 29.

²⁷ Alacaklılar toplantısı terimi hakkındaki tartışmaların ayrıntılı bilgileri için bakınız, **Deliduman**, s. 23-25.

²⁸ **Kuru**, El Kitabı, s. 1298; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 561; **Kuru**, İflas, s. 272; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 623.

²⁹ **Kuru**, El Kitabı, s. 1302; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 563; **Kuru**, İflas, s. 278; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 624.

inceledikten sonra düzenlediği sıra cetvelini iflas dairesine verir. Sıra cetveli ilan edilirken (İİK m. 234), aynı ilan ile alacaklılarda, ikinci alacaklılar toplantısına davet edilir (İİK m. 237). İkinci alacaklılar toplantısı bu ilandan yirmi gün sonra yapılır ve görevi bu toplantı süresiyle sınırlıdır³⁰. İkinci alacaklılar toplantısı sıra cetvelinde alacakları kabul edilenler ve sıra cetvelinde alacakları kısmen veya tamamen reddedilenlerden, mahkemece toplantıya katılabilecekleri doğrultusunda karar verilen alacaklılardan oluşur. Çalışmamızın konusunu oluşturan “iflas bürosu” ise, yalnız birinci alacaklılar toplantısında oluşturulur ve görev yapar. Diğer bir ifadeyle, iflas bürosu sadece tasfiyenin ikinci aşamasında oluşturulur ve görev yapar.

Çalışma konumuz olarak iflasın özel organlarından birisi olan iflas bürosunun seçilmesinde daha önce bu konuda münferiden yazılmış bir eser bulunmamasıdır. Biz çalışmamızda, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu, doktrin ve uygulama çerçevesinde iflas bürosunu ele alacağız. İflas bürosu İİK m. 221/1 ve 221/4 hükmünde düzenlenmiştir. İİK m. 221/1, iflas bürosunun oluşumunu düzenlemişken, İİK m. 221/4 ise, iflas bürosunun görevlerini ve bu görevleri nedeniyle yapmış olduğu işlemlerine karşı başvuru yolunu düzenlemiştir. Çalışmamızda iflas bürosunu bu sistematik içerisinde ele alacağız.

II. İFLAS BÜROSUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ VE OLUŞUMU

A. Genel Olarak

İflas bürosu, İcra ve İflas Kanunu'nun, “İflasın Tasfiyesi” başlıklı sekizinci babının “Masanın İdaresi” üçüncü üst başlığında yer alan “İlk alacaklılar toplantısı³¹” başlıklı, 221. maddesinde düzenlenmiştir. Ticaret mahke-

³⁰ **Kuru**, El Kitabı, s. 1344; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 582; **Kuru**, İflas, s. 317; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 623-624.

³¹ Alacaklılar toplantısının mahiyeti, iflas alacaklılarının, iflas masasının idare ve tasfiye için gerekli kararları vermek amacıyla yaptıkları toplantıya alacaklılar toplantısı denir. Alacaklılar toplantısı, iflas alacaklılarının müşterek iradelerinin teşkiline yarayan özel bir iflas organıdır. Alacaklılar toplantısı, müflisin veya alacaklıların temsilcisi değildir. Alacaklılar toplantısı, iflas tasfiyesinin yönünü ve esaslarını tespit eden (karara bağlayan) en yetkili iflas organıdır. Alacaklılar toplantısının kararları, yalnız toplantıya katılanlar için değil, bütün iflas alacaklıları için bağlayıcıdır (**Kuru**, El Kitabı, s. 1296-1297;

mesince, borçlunun iflasına karar verilmesi halinde (İİK m.173), bu karar iflas dairesine bildirilir (İİK m. 166/1). İflas kararı kendisine tebliğ olunur olunmaz iflas dairesi müflisin mallarının defterini tutmaya başlar ve muhafazaları için gerekli tedbirleri alır (İİK m. 208/1). İflas dairesi, tuttuğu defterleri göz önüne alarak, iflas tasfiye şeklini, en geç üç ay içinde belirlemelidir (İİK m. 208/3). İflas dairesi tasfiyenin adi şekilde yapılmasına karar verirse, bu kararını, karar tarihinden itibaren on gün içinde İİK m. 166/2 maddesinde düzenlenen usulle ilan etmesi gerekir (İİK m. 219). İlanda, ilk alacaklılar toplantısının, ilandan itibaren nihayet on gün içinde toplanacağı ve alacaklıların bu toplantıya gelmeleri yazılır (İİK m. 219/5). Bu ilandan itibaren on gün içinde³² ilk alacaklılar toplantısı yapılır ve bu toplantıya iflas müdürü veya müdür yardımcılarında³³ biri başkanlık eder (İİK m. 221/1). İflas bürosu bu birinci alacaklılar toplantısında toplantıyı yöneten iflas müdürü tarafından oluşturulur³⁴.

İflas bürosunun görev süresi, birinci alacaklılar toplantısı ile sınırlıdır. Yani, iflas bürosu, geçici bir organ olarak işlevini birinci alacaklılar toplantısında yerine getirmekle tamamlamış olacaktır. Çünkü büronun görevi, kanunun ifadesi ile ilk alacaklılar toplantısındaki reylerin muteber olup olmayacağı hakkındaki ihtilafı halletmektir. Bu nedenle, birinci alacaklılar toplantısının sona ermesi ile birlikte, iflas büro üyelerinin görevleri de sona erecektir³⁵. Birinci alacaklılar toplantısında alacaklıların henüz tam olarak

Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 559-560; **Pekcantez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 748). Alacaklılar toplantısının tüzel kişiliği yoktur (**Üstündağ**, s. 140).

³² İİK' nın 219. maddesindeki sürelerin hesabında son ilan tarihi esas alınır (İİK m. 219/1). Gün olarak tayin olunan müddetlerde ilk gün hesaba katılmaz (İİK m. 19/1).

³³ Bundan sonra çalışmamızda toplantıya iflas müdür ve yardımcısının başkanlık edeceğini açıklamış olduğumuz için tekrardan kaçınmak gerekçesiyle "iflas müdürü veya yardımcısı" ibaresi yerine, "iflas müdürü" ibaresi kullanılacaktır.

³⁴ **Deliduman**, s. 124; **Erdönmez**, s. 133; Sümer **Altay**, Türk İflas Hukuku, C. 2, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, s. 1287. Birinci alacaklılar toplantısı yapılır, ancak görüşmeler uzadığı için bazı meseleler hakkında karar alınmaz ve olağanüstü bir toplantı yapmak gerekirse, bu toplantıda yeniden iflas bürosu seçilip seçilmeyeceği akla gelebilir. Kanaatimizce, sonradan yapılan özel toplantı birinci alacaklılar toplantısının devamı niteliğinde olduğundan, bu ihtimalde ilk toplantıda seçilen iflas bürosunun görevine devam etmesi yerinde olacaktır (**Erdönmez**, s. 135).

³⁵ **Altay**, s. 1287.

incelemesi yapılmadığı için iflas müdürü veya yardımcısına toplantıda yardımcı olması için iflas bürosu oluşturulmaktadır. İlk alacaklılar toplanmasının açılmasından sonra doğrudan doğruya iflas bürosunun teşkil ettirilmesi zorunludur. Bu sonradanlık toplanma yeter sayısının tespitinden sonra, toplantı başlamadan öncedir³⁶. Önce, kayıt yaptırmış olan alacaklıların sayı itibari ile ve yazdırdıkları alacaklarının miktarına göre, toplantı nisabının oluşup oluşmadığı, iflas müdürünce kontrol edilecek ondan sonra iflas bürosu oluşturulacaktır. İflas bürosu doğrudan doğruya teşekkül ettirilir. Bunun anlamı, iflas bürosu üyelerinin belirlenmesinin³⁷ iflas müdürü tarafından yapılmasıdır. İflas müdürü alacaklılar toplantısını yürütürken, iflas bürosu toplantıya başkanlık eden iflas müdürüne yardım eder. Oy kullanacak alacaklıları belirleyerek alacaklıların menfaatlerini korur³⁸. İlk alacaklılar toplantı tutanakları üzerinde yapılan incelemede tutanak içerikleri açısından birliktelik bulunmadığı görülmüştür. Toplantı nisabının olduğu belirtilen birçok tutanakta o ana kadar müracaat eden toplam alacaklı sayısı ve bu alacaklıların alacaklarının ulaştığı miktar belirtilmeden genel ifade ile nisabın oluştuğunun belirtildiği görülmüştür. Ancak Ankara ve İstanbul gibi büyük illerimizde iflas dairelerinin kendi gayretleri ile bir şablon oluşturdukları ve bazı illerinde bu şablonları esas aldıkları görülmüştür. Bu oluşturulan şablona göre iflas dairesinin alacaklıların müracaat dosyalarına müracaat tarihi ve saatine göre sıra numarası verdikleri, müracaat dosyaları bulunan alacaklıların alacak miktarlarını da yazarak liste oluşturdukları ve

³⁶ **Deliduman**, s. 28; **Üstündağ**, s. 141; **Erdönmez**, s. 133; **Altay**, s. 1286. İflas memuru toplantıyı açtıktan sonra toplanmanın yönetimine katılmak üzere bir büro teşkil eder (**Üstündağ**, s. 141).

³⁷ İİK düzenlemesine göre, iflas idaresinin oluşumunda iki aşama söz konusudur. İlk aşama birinci alacaklılar toplanmasında adaylar belirlenmesi, ikinci aşamada ise bu belirlenen adaylardan icra mahkemesince iflas idaresini teşkil edecek olanların seçilmesidir. İflas idaresi üç kişiden oluşur. Toplanan alacaklıların yapacağı seçimde, bu sayının iki katı, bu konuda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip kişi aday gösterilir. Bu adaylardan dört adedi alacak tutarına göre ekseriyeti teşkil edenlerce, iki adedi ise alacaklılar sayısı itibariyle ekseriyeti teşkil edenlerce seçilir ve icra mahkemesine bildirilir. İcra mahkemesi, iflas idaresini teşkil edecek üç kişiden ikisini alacak ekseriyetine sahip olanların gösterdiği dört aday, birini ise alacaklı ekseriyetinin gösterdiği iki aday arasından seçer (İİK m. 223/1).

³⁸ **Erdönmez**, s. 136.

toplantı mahalli giriş kapısına toplantıya katılan alacaklı ve vekillerinin imzalaması için bu listeyi bıraktıkları, katılanlar tarafından imzalanan listeye göre, iflas müdürünün toplantı yeter sayısının oluşup oluşmadığını tespit ettiği görülmüştür. Toplantı nisabının mevcut olduğunun tespitinden sonra iflas müdürü veya yardımcısı tarafından iflas bürosunun oluşturulmaktadır. Büro seçiminde iflas müdürü/müdür yardımcısı tarafından seçilen kişilerin üye olarak belirtildiği ve iflas müdürünün başkan olarak belirtildiği görülmüştür. İflas bürosunun seçimi de iflas dairesinin bir kararı olduğundan İİK m. 8/2 gereğince gerekçeli olması gerekirken birçok tutanakta gerekçe belirtilmediği, bazılarında ise seçilen büro üyelerinin ipotekli alacaklı veya temsilcisi olması nedeniyle seçildiğinin vurgulandığı görülmüştür. Kanun gereği büro üyelerinin, tercihan elinde alacağını noter veya ipotek senedi gibi resmi senetle yahut 68/b ve 150/1 maddelerinde belirtilen belgelerle ispat eden kişiler arasından seçilmesi gerektiğinden (İİK m. 221) bu ilkeye uyulduğunun veya aksi bir işlem olduysa gerekçesinin toplantı tutanağında belirtilmesi gerekir.

İflas bürosu, birinci alacaklılar toplantısı vesilesiyle teşekkül eden, tipik bir iflas organıdır. Toplantı öncesinde iflas dairesince, müracaat eden tüm alacaklılar hakkında inceleme yapılması mümkün olmadığından, hatta toplantıya katılmak isteyen alacaklıların çoğunun, müracaatlarını son gün, son dakika yaptırılmaları nedeniyle bunlar hakkındaki incelemenin toplantı sırasında yapılması gerektiğinden iflas bürosuna ihtiyaç duyulmuştur. Müracaat eden alacaklıların, alacaklı olmaları ve alacak miktarları ve vekille temsil ediliyorlarsa vekâletnamenin geçerliliğinin tam olmasa da, talepteki ciddiyetlerinin bir incelemeden geçirilmesi gerekir. Bu iş iflas müdürü/müdür yardımcısının bir taraftan toplantıyı yürütürken diğer taraftan yapabileceği nitelikte değildir. Bu nedenle, toplantıda toplantıyı idare eden iflas müdürü/müdür yardımcısına, yardımcı olacak bir organın bulunması gerekir. Bu yüzden toplantı yönetimine yardımcı olmak üzere iflas müdürü/müdür yardımcısının başkanı olduğu ve üyelerinin iflas müdürü/müdür yardımcısı tarafından alacaklılar arasından seçildiği iflas bürosunun oluşturulması öngörülmüştür³⁹.

³⁹ Deliduman, s. 124.

İflas bürosunun görevi, birinci alacaklılar toplantısıyla sınırlı olup, ikinci alacaklılar toplantısında yeniden iflas bürosu teşekkül etmez⁴⁰. Doktrinde, ikinci alacaklılar toplantısında iflas bürosunun teşekkül etmeyeceği kabul edilmişken, ikinci alacaklılar toplantısında iflas bürosunun görevini kimin yerine getireceği tartışma konusudur. **Deliduman**'a göre; İİK m. 237'de, İİK m. 221'in sadece ikinci ve üçüncü fıkralarına atıf olduğu, birinci ve dördüncü fıkralarına atıf olmadığı için, ikinci alacaklılar toplantısında iflas bürosunun görevlerini iflas idaresi yerine getirecektir⁴¹. **Erdönmez**'e göre ise; İsviçre İcra ve İflas Kanunu m. 252/3'de iflas bürosuna (İsviçre İcra ve İflas Kanunu m. 235) atıf yapılmadığından, iflas bürosunun birinci alacaklılar toplantısında yerine getirdiği görevleri, ikinci alacaklılar toplantısında iflas dairesi üstlenecektir. Buna göre, alacaklıların veya onların temsilcilerinin toplantıya katılma ehliyetine sahip olup olmadıkları, ikinci alacaklılar toplantısına başkanlık eden iflas müdürü veya yardımcısı tarafından incelenecektir⁴². Kanaatimizce ikinci alacaklılar toplantısında iflas bürosunun görevini, toplantıya başkanlık edecek iflas müdürü

⁴⁰ **Deliduman**, s. 124; **Erdönmez**, s. 133; **Altay**, s. 1287. İkinci alacaklılar toplantısından sonra, alacaklılar yeniden toplantıya çağrılabilir. Alacaklıların çoğunluğu isterse veya iflas idaresi gerekli görürse, alacaklılar üçüncü, dördüncü ve fazlası toplantıya çağrılabilir (İİK m. 240/1 c. 1). Bu toplantılar hakkında ikinci alacaklılar toplantısına dair hükümler uygulanır (**Deliduman**, s. 45, 112; Burhan **Gürdoğan**, İflas Hukuku Dersleri, Ajans- Türk Matbaası, Ankara 1996, s. 142-143; **Kuru**, El Kitabı, s. 1348; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s. 584; **Kuru**, İflas, s. 321; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 762). Kanunda birinci alacaklılar toplantısı ibaresi yerine madde başlığında ve metninde ilk alacaklılar toplanması tabiri kullanılmıştır. Dolayısıyla iflas bürosunun oluşumu ilk alacaklılar toplantısı için söz konusudur. Kuru tarafından bu husus; "Kanun birinci alacaklılar toplantısının iki defa yapılmasını öngörmemiştir. Bilakis, birinci alacaklılar toplantısının ikinci defa yapılmasını kabul etmemektedir (İİK m. 222)." şeklinde ifade edilmiştir. Devamla, Kanunun 222. maddesinde düzenlenen toplantı ve karar nisabının oluşmaması halindeki çözümün, birinci alacaklılar toplantısının iptali halinde de uygulanması gerektiğini belirtmektedir⁴⁰. Diğer bir ifade tarzı ile birinci alacaklılar toplantısının iptali halinde birinci alacaklılar toplantısının yeniden yapılmayarak ikinci alacaklılar toplantısına kadar tasfiyenin iflas dairesi tarafından idaresi gerektiğini ifade etmiştir (**Kuru**, El Kitabı, s. 1301).

⁴¹ **Deliduman**, s. 124.

⁴² **Erdönmez**, s. 140-141, s. 141, dipnot 76.

(İİK m. 237/4 c. 1) yerine getirmelidir. Zira toplantıyı yürütmek iflas müdürüne aittir. Toplantıda kullanılan oyların geçerli olup olmayacağını belirlemek, toplantının idaresi ile ilgili bir iştir. Birinci alacaklılar toplantısında alacaklıların henüz tam olarak incelemesi yapılmadığı için iflas müdürüne toplantıda yardımcı olması için iflas bürosu oluşturulmaktadır. İkinci alacaklılar toplantısında iflas müdürünün oyların geçerli olup olmayacağını belirleme işleri birinci alacaklılar toplantısına nazaran daha kolaydır. Çünkü ikinci alacaklılar toplantısına, iflas idaresi tarafından düzenlenip iflas dairesine verilen (İİK m. 234/1) sıra cetveline kabul edilen alacaklılar ve sıra cetveline karşı kayıt kabul davası açmış alacaklılardan katılmalarına İİK m. 235 hükmüne göre mahkemece karar verilmiş alacaklılar katılır. Bu toplantıda artık alacak incelemesi yapılmayacaktır, çünkü toplantıya katılmaya hakkı olanların kimler olduğu belirlidir. İflas müdürü, dairesine verilmiş sıra cetvelinde alacaklıları (kısmen veya tamamen) kabul edilen alacaklıların ve katılmalarına İİK m. 235 hükmüne göre mahkemece karar verilmiş alacaklıların kimlik tespitleri yaparak toplantıya katılmalarına ve oy kullanmalarına izin verecektir. Başka bir açıdan iflas bürosunun görevinin kısmen sıra cetvelini hazırlayan iflas idaresi tarafından toplantı öncesinde yapıldığını kısmen de iflas dairesince yapıldığını, kısmen de mahkemece toplantıya katılabilecekleri konusunda dava açan alacaklılarla ilgili olarak verilen kararlar mahkeme tarafından yapıldığını söyleyebiliriz.

İkinci alacaklılar toplantısında iflas bürosunun görevini iflas idaresinin yapacağını kabul etmek pek yerinde olmaz. Zira iflas idaresi üyelerinin, görevlerine devam edip etmeyecekleri ikinci alacaklılar toplantısında görüşülüp karara bağlanacaktır (İİK m. 238/2)⁴³. İkinci alacaklılar toplantısında iflas idaresi üyelerinin görevlerine son verilebileceğinden dolayı, görevlerinin sona erdirilebileceği bir toplantıda, kendilerinin görevlerinin sona ermesi kararı için verilecek oyların geçerli olup olmayacağı yönündeki ihtilafları halletmek işini, görevden alınmak istenenlere vermek pek uygun olmayacaktır.

⁴³ Hatta birinci alacaklılar toplantısının yapılmaması sebebiyle iflas dairesi ikinci alacaklılar toplantısına kadar masayı idare etmiş ise (İİK m. 222) bu defa ikinci alacaklılar toplantısında bir iflas idaresi seçilmesi (İİK m. 223/1) gerekir (**Kuru**, İflas, s. 319, dipnot 11).

B. İflas Bürosunun Hukuki Niteliği

İflas bürosunun oluşumu ile ilgili olarak İİK m. 221 "... Müdür, alacaklı oldukları tercihan ellerinde noter veya ipotek senedi gibi resmi senetle yahut 68b ve 150ı maddelerinde belirtilen belgelerle sabit olan kişilerden bir veya iki alacaklı veya mümessilleriyle birlikte bir büro teşkil eder" hükmü, iflas bürosunun görevi ile ise 4. fıkrasında "Reylerin muteber olup olmayacağı hakkındaki ihtilafı büro halleder." hükmü, kararlarına karşı müracaatla ilgili olarak da devamla "Büronun işlemlerine karşı ilgililer toplantı tarihinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesine şikâyetle bulunabilirler. Şikâyet sebebinin yerinde görülmesi ancak karar ekseriyetinin bozulması halinde nazara alınır aksi takdirde şikâyet red olunur." hükmünü içermektedir. Bu ibarelerden iflas bürosunun alacaklılar arasından seçiliyor olması nedeniyle alacaklıların temsilcisi gibi düşünülebilirse de yaptıkları işlemin oy kullanacak alacaklıların ve oy haklarının ne miktar alacak için olacağına tespit edilmesi ve bu işin alacaklıların yetki ve hakları ile ilgisinin bulunmaması nedeniyle alacaklıların temsilcisi oldukları ve onlar adına işlem yaptıkları söylenemez. Alacak müracaatında bulunanlarla ilgili incelemelerinin müflis adına yapıldığını da söylemek mümkün değildir. Müflis toplantıda hazır ise, onun ifadesine müracaat edebilmelerine rağmen onun beyanı ile bağlı değildirler. İflas müdürünün de katıldığı bir kurul olması nedeniyle resmi bir kurul olduğu söylenebilir mi? Bu kurulda iflas müdürünün yer alıyor olması hiçbir resmi sıfatı bulunmayan kişilere resmi bir sıfat kazandırmaz. Uygulamada iflas müdürünün iflas tasfiyesi ile ilgili açıklamalarda bulunduğu sırada iflas bürosu üyelerinin müracaatta bulunan alacaklılarla ilgili müracaatları incelemeleri nedeniyle iflas müdürünün bu kişilere yetki devrinde bulunduğunu söyleyebilir miyiz? İdare hukuku açısından icra müdürünün kendisinin haiz olduğu yetkiyi hiçbir resmi sıfatı ve görevi olmayan kişilere devretmesi mümkün değildir⁴⁴. Kaldı ki uygulamada inceleme iflas bürosu üyeleri tarafından yapılsa da verilen kararların iflas müdür/müdür yardımcısı tarafından da imzalandığı, zaten kanunda, büro oluşumunda müdürün de büroda yer aldığı ifade edilmektedir (İİK m. 221/1). Bu durum da iflas müdürünün kendisine yardımcı olarak bu kişileri belirlediği söylenebilir mi? Gerek kanun gereğince yapmaları gereken işlemler gerekse

⁴⁴ Ayrıca bakınız İcra ve İflas Kanunu Tatbikatını Dair Nizamname m. 4.

doktrin tarafından iflas bürosunun görevi olarak belirtilen işler düşünüldüğünde iflas bürosu üyelerinin iflas müdürüne birinci alacaklılar toplantısında yardım eden bir kurul olduğu söylenebilir. Ancak oluşum şekli itibari ile kararlara katılıp oy kullanma hakkının olması nedeniyle ne tam olarak resmi iflas organı, ne de özel iflas organı olarak nitelendirilmesi mümkün değildir.

Tüm bu bilgilerden sonra iflas bürosunu hukuki niteliğini; iflasın özel organlarından olup, iflas müdürünün de dâhil olduğu, iflas müdürünün, birinci alacaklılar toplantısında kendisine yardımcı olmak üzere alacaklı ve vekilleri arasından seçtiği bir veya iki kişi ile birlikte oluşturulan, geçici bir kurul (komite)⁴⁵ olarak belirtebiliriz. İflas bürosunun iki kişiden oluşması halinde kurula dâhil olan iflas müdürünün oyuna bir üstünlük tanındığına dair bir düzenleme bulunmamaktadır.

İflas bürosu, iflas tasfiyesinde ilk alacaklılar toplanması sırasında, toplantıyı yöneten iflas müdürü veya müdür yardımcısı tarafından alacaklı veya temsilcileri arasından seçilen, bir veya iki kişi ile iflas müdürü veya müdür yardımcısının katılımıyla kurul şeklinde oluşan, ilk alacaklılar toplanmasında görev yapan iflasın özel organlarından. İflas bürosunda görev yapacaklar, toplantıyı yürüten iflas dairesi müdürü veya müdür yardımcısı tarafından, toplantıya katılan alacaklı veya temsilcileri arasından bir veya iki kişi olarak seçilir. İflas bürosuna seçilecek kişilerin alacaklı veya temsilcisi olması zorunluluğu daha öncede belirttiğimiz gibi büronun alacaklı temsilcisi olduğunu sonucuna götürmez. Görevleri itibariyle böyle bir sonuca ulaşmak mümkün değildir. İflas bürosu her iflas dosyasında (takibinde) iflas müdürüne yardımcı olmak için oluşturulur.

Büroyu oluşturmak için iflas dairesi müdür/müdür yardımcısının bir veya iki kişi seçme konusunda takdir hakkı vardır. Alacaklılar veya alacaklı temsilcilerinden, tercihan ellerinde alacaklı olduklarını, noter veya ipotek senedi gibi resmi senetlerle yahut 68b ve 150ı maddelerinde belirtilen belgelerle belgeleyenler seçilir (İİK m. 221). İflas bürosunu oluşturan kişilerin dosyaları ve alacaklarının dayanağı iflas müdürü tarafından incelendiğinden büroya seçilenlerin tekrar kendi dosyalarını incelemelerine gerek yoktur.

⁴⁵ **Deliduman**, s. 125.

İflas bürosunun görevi Kanunda, “*Reylerin muteber olup olmayacağı hakkındaki ihtilafi halleder*” şeklinde belirtilmiş olmasına rağmen, uygulamada ihtilaf çıkmadan önce o ana kadar alacak kaydında bulunanların, özellikle toplantıya katılmak isteyenlerin, alacak haklarının olup olmadığı ve alacak hakları varsa bu hakkın miktarı hakkında belirleme yapma şeklinde uygulanmaktadır. Kanunda “*reylerin muteber olup olmayacağı hakkındaki ihtilafi büro halleder*” şeklinde görev belirlemesi ile ilgili kullanılan ifade, iflas bürosunun yargı mercii gibi gösterse de, kanımızca yanıltıcı ve amacı aşan bir ifadedir. Uygulamada, iflas bürosu ihtilaf çıktıktan sonra ihtilafi çözümleyip karara bağlayan bir yargı mercii değildir. İflas bürosu ilk alacaklılar toplanması sırasında toplantıyı idare eden iflas müdür/müdür yardımcısına oy hakkına sahip olan alacaklıları ve alacak miktarlarını tespit konusunda yardımcı olan, iflas müdürünün de dâhil olduğu bir geçici kuruldur.

İflas tasfiyesi sırasında ilk alacaklılar toplantısında tasfiyenin ileriki aşamalarında son derece önemli olan iflas idaresi adaylarının belirlenmesi ve bazı önemli kararların alınmasında (İİK m. 223, 224) gerçek alacaklıların söz ve oy sahibi olmaları tasfiyenin sıhhati açısından son derece önemlidir. Bu nedenle ilk alacaklılar toplantısında oy hakkı olanların belirlenmesi gerekmektedir. Aslında birinci alacaklılar toplantısının alacak kaydı için verilen süreden, belirli bir süre sonra yapılması, bu süreyi geçirenlerin alacak kaydı geçerli olmakla birlikte toplantıya katılsalar bile oy kullanamayacaklarının ve belirli süre içinde müracaatta bulunan alacaklıların müracaat dilekçelerinin iflas müdürü tarafından incelenerek toplantıda oy kullanıp kullanamayacaklarının açıklanması şeklinde olması halinde iflas bürosuna ihtiyaç duyulmayabilirdi. Ancak iflas tasfiyesinin geciktirilmemesi açısından birinci alacaklılar toplantısının henüz alacak kaydı için tanınan yasal süre bitmeden yapılması, alacaklıları, müracaatta bulunma işlemini bir an önce yapmaya teşvik açısından yerinde sayılabilir. Uygulamada alacaklılar birinci alacaklılar toplantısından önce müracaat etmekle birlikte bu müracaatların, son gün, son dakikaya bırakıldığı görülmektedir. Bu nedenle, iflas müdürünün iflas ile ilgili bilgi verip toplantıyı yürütürken, toplantıda oy hakkı sahibi olabilecek alacaklıların belirlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu işin kısa sürede yapılmasının gerekliliği ve alacak hakkında kesin karar verilmesini gerektiren tam bir inceleme olmaması nedeniyle bilirkişi aracılığıyla yapılmasına kanun koyucu tarafından gerek görülmemiştir. Ancak kanun

koyucunun, büroya seçilecek kişilerin, herhangi bir kişi değil de, alacağı kanunda belirtilen belirli belgelere dayanan kişilerden oluşturulmasını düzenlemiştir. Bu düzenlemenin, alacaklarının varlığı hakkında yaklaşık bir görüşün oluştuğu kişiler arasından seçilen büro üyelerinin, kendi durumlarını da etkileyecek oylamada, gerçek alacaklıların oy kullanması için hassasiyet gösterecekleri düşüncesinden kaynaklandığını düşünmekteyiz.

C. İflas Bürosunun Oluşumu (Teşekkülü)

Büronun nasıl oluşacağı İİK m. 221/1 hükmünde düzenlenmiştir. Maddeye göre; *“ilk alacaklılar toplantısına iflas müdürü veya yardımcılarında biri başkanlık eder. Müdür, alacaklı oldukları tercihan ellerinde noter veya ipotek senedi gibi resmi senetle yahut 68/b ve 150/h maddelerinde belirtilen belgelerle sabit olan kişilerden bir veya iki alacaklı veya mümessilleriyle birlikte bir büro teşkil eder (İİK m. 221/1)”*. Birinci alacaklılar toplantısı vesilesiyle teşekkül eden iflas bürosu, iflas müdürü (veya yardımcısı) başkanlığında, bir veya iki alacaklı veya mümessilleriyle teşekkül eder. İflas bürosunun oluşumu ile ilgili İİK m. 221/1 hükmü, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun⁴⁶ yayımlandığı 1932 tarihinden⁴⁷ günümüze kadar iki kez önemli değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikler; 1985 yılında 3222 sayılı Kanun'un⁴⁸ 25. maddesi ve 1988 yılında 3494 sayılı Kanun'un⁴⁹ 45. maddesi

⁴⁶ İflas bürosu, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile ilga edilen 1424 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun (Kabul Tarihi, 18.04.1929, RG, T. 04.05.1929, S. 1183) 217. maddesinde şu şekilde düzenlenmişti: *“İlk alacaklılar toplanmasına icra ve iflâs memuru veya muavinlerinden biri reislik eder. Bu memur tarafından tayin olunacak iki alacaklı veya mümessil ile bir [Büro] teşkil eder. Büro kendilerine davetname gönderilmeyen kimse-ler de gelirlerse bunların müzakereye kabul edilip edilmeyeceklerine karar verir. Kendi-leri veya mümessilleri hazır bulunan alacaklılar, malûm alacaklıların en az dörtte birine baliğ olursa toplanma için nisap hâsıl olur.*

Toplanmada bulunanlar dört veya daha az iseler alacaklıların yarısını temsil etmeleri şarttır. Kararlar ekseriyeti mutlaka ile verilir. Reyler müsavi gelirse bu halde reis reyile bir tarafa iltihak eder. Reyler hakkındaki ihtilâfları büro halleder.”

⁴⁷ 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu, Kabul Tarihi: 09.06.1932, RG, T. 19.06.1932, S. 2128.

⁴⁸ 3222 sayılı İcra ve İflas Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve 3182 Sayılı Bankalar Kanununun 92, 93 ve 94 üncü Maddeleri ile Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 500 uncu Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun, Kabul Tarihi: 06.06.1985, RG, T. 15.06.1985, S. 18785.

ile yapılmıştır. Değişiklikler incelendiğinde iflas bürosunun oluşumu hakkında iki hususta değişiklikler yapıldığı görülmüştür. Bunlar; iflas bürosunu oluşturacakların sayısı ve iflas bürosuna seçilecek üyelerin nitelikleri konusundadır⁵⁰.

1. İflas Bürosunun Oluşturulmasında Sayı

İflas bürosunu oluşturacakların sayısı bakımından; İİK m. 221/1'in 1985 yılı değişikliğinden önceki hali şu şekilde idi; *"İlk alacaklılar toplantısında iflâs memuru yahut muavinlerinden biri reislik eder. Bu memur tarafından tayin olunacak iki alacaklı veya mümessilleri ve bulunamazsa bir alacaklı veya mümessili ile bir (büro) teşkil edilir."* Bu hükümle, iflas bürosunu oluşturmak için, iflas müdürü tarafından seçilecek üye sayısı terditli olarak belirtilmişti. İlk önce, iflas müdürü mümkünse iki üye seçer, eğer bulamazsa bir üye seçerdi⁵¹. Burada uyulması gerekli bir sıralama vardı, iflas müdürünün takdirine bırakılmış bir durum yoktu⁵². 1985 yılında 3222 sayılı Kanun değişikliği ile bu hüküm, seçilecek üye sayısı bakımından günümüzdeki halini almıştır. Hükme göre; *"İlk alacaklılar toplantısında iflas müdürü veya yardımcılarında biri başkanlık eder. Müdür, ... bir veya iki alacaklı*

⁴⁹ 3494 sayılı 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, 3182 Sayılı Bankalar Kanununun İki Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun, Kabul Tarihi: 09.11.1988, RG, T. 25.11.1988, S. 20000. Bu maddenin ve diğer maddelerin değişiklikleri ve değerlendirmeleri için bakınız, Ramazan **Arslan**, *"İcra ve İflas Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler ve Yenilikler"*, Ankara Barosu Dergisi, 1989/1, s. 153 vd.

⁵⁰ Ayrıca ilerde de göreceğimiz üzere, 3222 sayılı Kanunla İİK 221. maddede yapılan değişiklik ile iflas bürosunun kararlarına karşı şikâyet yoluna gidilebileceği hükme bağlanmıştır.

⁵¹ Kanun (İİK m. 221/1), ve bulunmazsa bir alacaklı veya mümessili ile demekte ise de, bir alacaklının toplantıya gelmesi halinde, büronun yapacağı hiçbir iş bulunmadığından, bu hüküm fuzulidir (**Kuru**, İflas, s. 273; **Berkin**, s. 313, dipnot 4; **Ansay**, s. 273). Ancak maddeye ait hükümet gerekçesi aksi yöndedir bakınız sonraki dipnot.

⁵² Bazı hallerde müflisin davacıdan başka alacaklısı bulunmadığından o gibi hallerde büronun nasıl teşkil edilmesi lazım geldiğinde tereddüd hâsıl olmaktadır. Buna mebnî iki alacaklı bulunmadığı takdirde büronun muvakkaten bir alacaklı veya mümessili ile teşkil edeceği 217. maddede tasrih edildi (2004 sayılı kanuna ait Hükümet Tasarısı Gerekçesi, **Talih Uyar**, İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C. 10, 2. Baskı, 2009, s. 16236).

veya mümessilleriyle birlikte bir büro teşkil eder.”. Değişiklikle, iflas müdürüne, seçilecek üye sayısı konusunda tamamen takdir hakkı tanınmıştır. İflas müdürü, artık bir veya iki üye seçme konusunda, iki üye seçilecek kadar üye bulunup bulunmaması şartıyla bağlı olmaksızın, ister bir üye isterse iki üye seçebilecektir. Doktrinde bu hüküm **Deliduman** tarafından; bir veya iki alacaklı demek suretiyle bunu iflas müdürünün takdirine bırakılması, iflas müdürünün bu konuda takdir hakkını neye göre kullanacağı konusunda bazı sıkıntılar doğurabileceği gerekçesiyle eleştirilmiş, İsviçre’de olduğu gibi iki alacaklı olarak düzenlemenin daha isabetli olacağı ve böylesi bir düzenlemenin, karar alma süreci bakımından da daha olumlu olacağı belirtilmiştir⁵³. Bu görüşe doktrinde **Erdönmez** katılmadığını belirtmiştir. Yazara göre; “kanun koyucunun, iflas bürosunun bir veya iki alacaklıyla oluşturulmasını kabul etmesi doğru bir tercihtir. Bu hükmün gerekçesi şöyledir: Bazı hallerde müflisin davacıdan başka alacaklısı bulunmadığında, bu gibi hallerde büronun nasıl teşkil edilmesi lazım geldiğinde tereddüt hasıl olmaktadır. Buna mebni iki alacaklı bulunmadığı takdirde büronun muvakkaten bir alacaklı veya mümessili ile teşkil edeceği 217. maddede tasrih edildi.”⁵⁴. Yazar, iflas bürosunun bir veya iki alacaklıyla oluşturulmasına yönelik ifadenin başka yararları olduğunu da belirtmiştir. Nitekim birinci alacaklılar toplanması henüz alacaklı olup olmadığı kesin olarak bilinmeyen alacaklıların bir araya gelmesinden oluşmaktadır. İflas bürosunun iki alacaklı ve iflas müdüründen oluşacağı kabul edilirse, iflas müdürü, alacaklı olup olmadığından kesin olarak emin olmadığı iki alacaklıyla birlikte büroyu oluşturmak zorunda kalır. Bu durumda, alacaklıların birinci alacaklılar toplantısına katılma hakkına sahip olup olmadıklarına, büroda çoğunluğu oluşturan ve alacaklı olup olmadıkları kesin olarak tespit edilemeyen alacaklılar karar verecektir. Hâlbuki hâlihazırda iflas müdürüne takdir hakkı tanınmakta ve alacaklı olduğundan emin olduğu iki kişi bulunmadığı takdirde, bir alacaklıyla büroyu teşkil etme imkânı verilmektedir. İflas müdürü, tasfiyeye katılan alacaklıların alacaklı olup olmadıkları hususunda bir kanaate sahip olamamışsa, en azından iflas davasını açan alacaklıyla birlikte iflas bürosunu oluş-

⁵³ **Deliduman**, s. 125.

⁵⁴ **Erdönmez**, s. 133-134.

turabilir⁵⁵. Biz de, kanunda iflas bürosunu teşkil edeceklerin sayısı çift sayı olduğunda, karar alma sürecinde oyların sayısı eşit olması ihtimalinde nasıl hareket edileceği hususu belirtilmediğinden, **Deliduman** tarafından getirilen eleştirilere katılmaktayız. **Erdönmez** tarafından hükmün düzenlemesine getirilen olumlu görüşlere katılmaktayız, ancak hâlihazırdaki düzenleme bunu karşılamamaktadır. Zira İİK m. 221/1 hükmünün ilk halinde yer alan; “*iki alacaklı veya mümessilleri ve bulunamazsa bir alacaklı veya mümessili*” şeklindeki ifade tarzı **Erdönmez** tarafından belirtilen durumlara çözüm olacaktır. Kanunda açıkça belirtilmemiş olsa da doktrinde, **Deliduman** ve **Erdönmez** tarafından, büronun karar alma sürecinde iflas müdürü veya yardımcısının rolünün diğer büro üyelerinden farklı olduğu, iflas bürosu karar verirken oy eşitliği olması durumunda iflas müdürünün veya yardımcısının oyunun üstün sayılacağı ve sonucu belirleyeceği belirtilmiştir⁵⁶. Kanunda, iflas müdürünün iflas bürosunu teşkil edecek olan üyeler arasında sayılmasına rağmen (İİK m. 221/1 c. 2), birinci alacaklılar toplantısına başkanlık edeceği gibi (İİK m. 221/1 c. 1) iflas bürosuna da başkanlık edeceği açıkça belirtilmemiştir.

Hüküm doktrin tarafından, başka açılardan da eleştiriye uğramıştır. İİK m. 221/1’in birinci cümlesinde, toplantıya iflas müdürü veya yardımcılardan birinin başkanlık edeceği belirtildiği halde, ikinci cümlesinde iflas bürosuna seçilecek alacaklıların iflas müdürü tarafından belirleneceği düzenlenmiştir. İflas müdürünün müsait olmaması durumunda onun yerine, müdür yardımcılardan birisinin toplantıya başkanlık edebileceği bir kolaylık olarak kabul edilmişken, diğer taraftan, büro üyesi alacaklıları seçme yetkisinin sadece iflas müdürün de olduğu izlenimi uyandıran bir ifadenin kullanılmış olması yerinde değildir. Lafzi yorum halinde, toplantıya müdür yardımcısının başkanlık ettiği hallerde dahi, toplantı başladığında iflas müdürünün gelip büro üyelerini seçip gideceğini kabul etmek gerekir. Toplantıya başkanlık etme yetkisinin kendisine tanındığı müdür yardımcısının da bu yetkiyi haiz olduğunun kabul edilmesi lafzi yorumu aşar ve amaçsal yorum kapsa-

⁵⁵ **Erdönmez**, s. 133-134. Esasen iflas kararını almış olan alacaklının sıfatı sabittir, **Postacioğlu**, s. 53.

⁵⁶ **Deliduman**, s. 70; **Erdönmez**, s. 134. Büroya iflas memuru riyaset eder (**Postacioğlu**, s. 53; **Altay**, s. 1286).

mında olur. Doktrinde ikinci sonucun daha pratik ve isabetli olduğu belirtilmiştir⁵⁷ ve bizde bu sonucun kabul edilmesi taraftarıyız. Ancak bunun için, İİK m. 221/1 c. 2 hükmünün; “İlk alacaklılar toplantısında iflas müdürü veya yardımcılarında biri başkanlık eder. Müdür (veya müdür yardımcısı), ... iki alacaklı veya mümessilleri ve bulunamazsa bir alacaklı veya mümessili ile birlikte bir büro teşkil eder. Büro, iflas müdürü veya yardımcısı ve bir alacaklı veya mümessili ile oluştuğunda oyların eşit olması durumunda, müdür veya yardımcının oyu yönünde karar verilmiş sayılır” şeklinde ifade edilmesi tereddütleri ve karışıklıkları gidereceği için yerinde olacağı görülmüşüdüyüz.

Birinci alacaklılar toplantısı sırasında iflas bürosunun oluşturulmasından vazgeçilebilir mi? İflas bürosu her halükarda oluşturulmalıdır. İflas bürosu, birinci alacaklılar toplantısının idaresine yardımcı olmak ve alacaklıların özellikle toplantıya katılmak ve oy kullanmak konusunda menfaatlerini korumak için teşkil ettirilmektedir. Aksi düşünce kanunun sistemine uymaz. Ancak iflas bürosunun en önemli görevinin, alacaklıların, birinci alacaklılar toplantısına katılma ve oy kullanma hakkına sahip olup olmadıklarını tespit etmek olduğu göz önüne alındığında, toplantıya sadece bir alacaklı veya temsilcisi gelmişse iflas bürosunun teşkiline gerek duyulmayabilir⁵⁸. Bunun dışında, birinci alacaklılar toplantısı gerçekleşmediği takdirde iflas bürosunun oluşturulmasına gerek olup olmadığı da düşünülebilir⁵⁹. Alacaklılar toplantısı gerçekleşmediği takdirde kimlerin toplantıya katılma ve oy kullanma hakkına sahip olduğunun tespitinin bir önemi bulunmamaktadır. Dolayısıyla, böyle bir durumda iflas bürosunca yerine getirilecek bir görev bulunmadığına göre, büronun teşkiline de gerek yoktur⁶⁰.

⁵⁷ Deliduman, s. 125-126; Berkin, s. 313; Senai Olgaç/Haydar Köymen, Kazai ve İلمي İçtihatlarla Türk İcra ve İflas Kanununun, 2. Baskı, İstanbul 1965, s. 1131.

⁵⁸ Erdönmez, s. 134. Kanun (İİK m. 221/1), “ve bulunmazsa bir alacaklı veya mümessili ile” demekte ise de, bir alacaklının toplantıya gelmesi halinde, büronun yapacağı hiçbir iş bulunmadığından, bu hüküm fuzulidir (Kuru, İflas, s. 273; Berkin, s. 313, dipnot 4; Ansay, s. 273).

⁵⁹ İsviçre hukukunda bu gibi durumlarda iflas bürosunun teşkil edeceği ve toplantı sonunda bir tutanak düzenleneceği kabul edilmektedir (Erdönmez, s. 134-135).

⁶⁰ Erdönmez, s. 134-135. İsviçre hukukunda, bir olayda, iflas müdürünün büronun oluşturulması istenip istenmediğini alacaklılara sorması ve tek bir alacaklının bile bunu iste-

2. İflas Bürosu Üyelerinin Nitelikleri

İflas bürosuna seçilecek üyelerin nitelikleri bakımından İİK m. 221/1 hükmünün ve değişikliklerin incelenmesine geçmeden önce, iflas bürosu birinci alacaklılar toplantısında hazır bulunanlar arasından seçileceği için birinci alacaklılar toplantısına kimlerin katılacağını belirtmekte fayda vardır. Birinci alacaklılar toplantısına kimlerin katılacağını, İİK m. 219/5 ve İİK m. 221/1 c. 1 hükmünden çıkarmaktayız. Birinci alacaklılar toplantısına, alacaklılar, müflis ile müşterek borçlu olanlar, müflisin kefilleri ve borcu tekeffül eden sair kimseler, iflas müdürü veya yardımcısı, alacaklı temsilcileri, müflis⁶¹ katılabilir. İlk alacaklılar toplantısının aleni olup olmadığı konusunda tereddütler vardır. İncelenen toplantı tutanaklarında toplantıyı izleyip dinlemeden yana bir gizliliğin olmadığı, ancak söz ve oy hakkı açısından kanunda belirtilen kişilere söz verilerek oy kullandırıldığı ve toplantı tutanağına sadece bunların imzasının alınmasıyla yetinildiği görülmektedir. Toplantıda oy hakkı sadece iflas bürosu tarafından belirlenen alacaklılar için, büro tarafından belirlenen miktar bakımından söz konusu olmaktadır. Alacaklılar dışında toplantıya katılanların oy hakları mevcut değildir. **Kuru** tarafından birinci alacaklılar toplantısının aleni (açık) olmadığı ifade edilmiştir⁶². Müflisin toplantıya katılıp katılamayacağı veya katılmak zorunda olup olmadığı konusunda da farklı görüşler vardır⁶³.

Katılacak olanları belirttikten sonra, iflas bürosuna seçilecek kişilerin nitelikleri ile ilgili olarak 221. maddenin uğradığı değişiklikleri inceleyelim.

İİK m. 221/1'in 1985 yılı değişikliğinden önceki hali şu şekilde idi; *"İlk alacaklılar toplanmasında iflâs memuru yahut muavinlerinden biri reislik eder. Bu memur tarafından tayin olunacak iki alacaklı veya mümessilleri ve bulunamazsa bir alacaklı veya mümessili ile bir (büro) teşkil edilir."* Bu hükme göre; iflas bürosuna seçilme yetkisi olanlar "alacaklılar veya mümess-

mesi halinde, büronun oluşturulmasının zorunlu olduğu kabul edilmiştir. Bu karardan, iflas bürosunun oluşturulup oluşturulmamasının takdirinin alacaklılara bırakıldığı sonucu çıkmaktadır (**Erdönmez**, s. 134-135).

⁶¹ **Deliduman**, s. 68.

⁶² **Kuru**, El kitabı, s. 1298.

⁶³ **Kuru**, El kitabı, s. 1298. Müflis toplantıda bulunmak zorundadır ve gerektiğinde zabıta zoru ile getirilir (**Kuru**, El kitabı, s. 1298).

silleri” şeklinde ifade edilmiştir. Dolayısıyla, Kanunun ilk halinde iflas bürosuna seçilecek olanların alacaklı veya alacaklı mümessili olması yeterli görülmüş bunun dışında başka bir kıstas öngörülmemiştir. 1985 yılında 3222 sayılı Kanun değişikliği ile seçilecek üyelerin “*alacaklı oldukları tercihan ellerinde noter veya ipotek senedi gibi resmi senetle sabit olan kişilerden*” olması düzenlenmiştir. Bu hüküm 1988 yılında 3494 sayılı Kanunla tekrar değişikliğe uğramış ve hüküm günümüzdeki halini almıştır. Değişiklikle, “*alacaklı oldukları tercihan ellerinde noter veya ipotek senedi gibi resmi senetle sabit olan kişiler*” yanına “*alacaklı oldukları tercihan ellerinde 68/b ve 150/ı maddelerinde belirtilen belgelerle sabit olan kişiler*”⁶⁴ eklenmiştir. Doktrinde **Deliduman** tarafından, iflas bürosunun hangi alacaklılardan teşekkül edeceği konusunda kıstaslar getirilmesinin ihtilafa mahal vermemesi açısından isabetli olduğu belirtilmiştir⁶⁵.

İflasın adi yolla tasfiyesinde, birinci alacaklılar toplantısına, adi tasfiyenin ilanı üzerine alacaklı olduğunu bildiren tüm alacaklılar katılır. Daha önce alacaklılarının varlığı konusunda hiçbir inceleme yapılmamış olan alacaklılar arasından, alacaklı oldukları tercihan ellerinde noter veya ipotek senedi gibi resmî senetle yahut 68/b ve 150/ı maddelerinde belirtilen belgelerle sabit olan kişilerin iflas bürosuna seçilmesi yönündeki hüküm isabetli. Büroya seçilecek alacaklılarla ilgili olarak “*alacaklı oldukları ipotek senedi*

⁶⁴ 221. madde yalnızca noter veya ipotek senedi gibi resmi senetlere yollama yapmaktadır. Oysa Bankalar Kanununun 90 ve 91 inci (Tasarının İcra ve İflas Kanununa ilavesi öngörülen 68b ve 150ı) maddelerindeki belgeler de borcu kesinleştirmeye elverişli belgeler olarak kanun tarafından kabul edilmiştir. Bu belgelerin de, noter veya ipotek senedi ile birlikte maddede belirtilmesi, büronun gerçek alacaklılar tarafından kurulabilmesi bakımından önem taşımaktadır (3494 sayılı kanuna ait Hükümet Gerekçesi, Saim **Üstündağ**, İcra ve İflas Kanunu’nun Dünü ve Bugünü, İstanbul 1990, s. 91; **Uyar**, s. 16236). Maddede yapılan bu değişiklik, İİK’na dâhil edilen 68b ve 150ı hükümlerinin bir gereğidir. Başka bir deyişle, o maddelerde anılan belgelere yine o maddelerde verilen (tanınan) niteliğin bir sonucudur. Bu düzenleme, büronun gerçek alacaklılardan kurulabilmesini sağlayıcı niteliktedir (**Arslan**, s. 153).

⁶⁵ **Deliduman**, s. 125. Alacağı maddede belirtilen belgelerle sabit çok sayıda alacaklının olması halinde seçimin neye göre yapılacağı belirsizdir (**Deliduman**, s. 125; **Erdönmez**, s. 135). Getirilmiş olan bu yeni hüküm yardımı ile evvelce getirilmiş hükümler yolu ile iflas idaresine egemen olan bankalar; bu kez büroyu da ele geçirmiş olmaktadır (**Üstündağ**, s. 141, dipnot 122a).

gibi... belgelerle sabit olanlar ...” ibaresinin uygulamada maddi hukuk açısından doğru uygulanmadığını görmekteyiz. Bilindiği üzere ipoteğin, doğmuş ve miktarı belli bir alacak için verilmesi mümkün olduğu gibi, henüz doğmamış bir alacak için üst limit belirtilerek verilmesi de mümkündür. Bu durumda birinci hal için verilen ipoteğe ana para ipoteği tabiri kullanılırken, ikinci hal için maksimal ipotek veya üst sınır ipoteği tabiri kullanılmaktadır. Kanunun ifadesi dikkate alındığında tercih edilecek ipotekli hak sahibi anapara ipoteğine sahip hak sahibi olması gerekirken, üst sınır ipoteğine sahip hak sahibinin büroya seçilebilmesi İİK m. 68/b veya 150/1’ daki şartları gerçekleştirmiş olmasına bağlıdır. Burada iflas davasını açmış olan alacaklının sayılmamış olması yerinde değildir.

İflas müdürü veya yardımcısı, iflas bürosunda görev yapacak kişileri, alacaklı oldukları tercihan ellerinde noter veya ipotek senedi gibi resmi senetle yahut 68/b ve 150/1 maddelerinde belirtilen belgelerle sabit olan kişiler, arasından serbestçe seçer. Bir alacaklı veya temsilcisinin iflas bürosuna seçilme ihtimalini alacak kaydı için yazacağı dilekçe ve dilekçeye ekleyecekleri alacaklarını ispata yarayan belgeler belirlemektedir. Bu nedenle alacak kayıt dilekçesi ve ekleri son derece önemlidir. Maddede iflas müdürünün tercihan ellerinde maddede belirtilen belgeler bulunan alacaklılar arasından seçeceği belirtilse de incelenen toplantı tutanaklarından icra müdürünün bu niteliklerde alacaklı olmasına rağmen başka bir alacaklıyı tercih ettiğine dair bir uygulamaya rastlanmamıştır. İflas bürosuna seçilme şartları taşıyan birden fazla alacaklı bulunması halinde, iflas müdürünün hangi alacaklı veya alacaklılarla iflas bürosunu oluşturacağı kanunda belirtilmemiştir⁶⁶. Uygulamada, iflas bürosuna seçilme şartlarını taşıyan birden fazla alacaklı olduğu takdirde ipotekli alacaklılar tercih edilmekte; birden fazla ipotekli alacaklı olduğu takdirde ise, alacağı en fazla olan ipotek alacaklısı iflas bürosuna seçilmektedir⁶⁷. Bu uygulamanın herhangi bir kanuni dayanağının olmadığı açıktır. Zira kanun koyucu elinde noter senedi bulunan veya İİK m. 68/b ve 150/1’deki belgelerden birine sahip olan alacaklı ile ipotek alacaklısı arasında herhangi bir ayırım yapmamaktadır. Kanunun

⁶⁶ **Deliduman**, s. 125; **Erdönmez**, s. 135.

⁶⁷ Daha öncede belirttiğimiz gibi uygulamada bu konuda ipoteğin türü ve ihtarla ilgili şartlara pek fazla özen gösterilmediğini tutanakların incelenmesinden anlaşılmıştır.

belirttiği niteliğe sahip her alacaklı iflas bürosunda görev alma hakkına eşit oranda sahiptir. İflas bürosuna seçilme şartlarını taşıyan birden fazla alacaklı olduğu takdirde, en fazla alacağa sahip olan alacaklı veya alacaklıların iflas bürosuna seçilmesi makul çözümdür. Alacaklı olduğu yeteri derecede kanıtlanmış olanlar sadece ipotek alacaklıları ise ve bunların alacak miktarı aynı ya da birbirine yakın ise, iflas müdürünün tapu sicilindeki sırayı gözetmesi düşünülebilir. Bankacılık Kanunu'nda ise Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na borçlu olanların iflası halinde iflas bürosunun Fon temsilcisinin katılımıyla teşekkül edeceği kabul edilmiştir (5411 s Bankacılık Kanunu m. 132/9⁶⁸). Böylece, büroyu teşkil edecek alacaklılardan birisinin Fon temsilcisi olması zorunlu kılınarak, iflas müdürünün büronun oluşumundaki takdir yetkisi kısıtlanmıştır⁶⁹.

İflas bürosunun yapacağı işler düşünüldüğünde, büroya seçilecek kişilerle ilgili olarak belirtilen kıstasın sadece alacaklı veya mümessili olmasının pek de yerinde olmadığını, burada da iflas idaresine seçileceklerde arandığı gibi "...bu konuda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip...(İİK m. 223/1)" olması şartının aranması gerektiğini düşünmekteyiz. Zira iflas bürosunun görevleri kısmında belirtilecek görevler düşünüldüğünde bu işlerin yapılması için sadece alacaklı veya mümessili olmanın yeterli olmayacağı açıktır.

⁶⁸ Bu Kanununun 107 nci maddesi uyarınca bir bankanın alacaklarının devralınması halinde bu alacaklar, devir tarihi itibarıyla Fon alacağı haline gelir ve bu alacaklarla ilgili olarak borçlu aleyhine 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre başlatılmış bulunan takipler ile alacağın tahsiline yönelik davalara kaldığı yerden devam edilir.

Bu Kanununun 107 nci maddesi uyarınca devralınan alacaklar nedeniyle Fona borçlu olanların iflası halinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 221 inci maddesindeki iflas bürosu Fon temsilcisinin katılımıyla teşekkül eder. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 223 üncü maddesindeki iflas idaresinin, Fonun talep etmesi halinde üyelerinden en az biri, Fonun göstereceği iki kat aday arasından icra tetkik merci tarafından seçilir. Fon, alacağının tahsili bakımından gerekli görürse iflas idaresinin en az iki üyesinin önerceği iki katı aday arasından seçilmesini talep etmeye yetkilidir. Bu durumda, icra tetkik merci iflas idaresinin asgarî iki üyesini Fonun önerceği adaylar arasından seçer. Fon, bir üye seçtiği icra tetkik merci diğer bir üyeyi alacak tutarı itibarıyla çoğunlukta olanların göstereceği iki aday arasından, bir üyeyi de alacaklı sayısı itibarıyla çoğunlukta olanların göstereceği adaylar arasından seçer. Fon iki üye seçtiği icra tetkik merci tarafından alacaklı sayısı itibarıyla çoğunlukta olanların göstereceği iki aday arasından seçilir (5411 s Bankacılık Kanunu m. 132/9, 10).

⁶⁹ Erdönmez, s. 135-136.

Anayasanın angarya yasağı hükmü dikkate alındığında iflas bürosuna seçilecek kişilerin bu konuda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip kişiler olmasının yanında bunlara maktu olarak da olsa bir ücret ödenmesi gerektiği kanısındayız.

3. İflas Bürosu Oluşumu Kararlarına Karşı Müracaat Yolu

İflas bürosunun iflas müdür veya yardımcısı dışındaki üyelerini seçme yetkisi doğrudan iflas müdürüne veya yardımcısına aittir. Acaba iflas müdürünün bu işleme karşı şikâyet yoluna gidilebilir mi? Doktrinde, bir kısım yazarlar tarafından iflas bürosunun seçimine ilişkin, şikâyet yoluna başvurmanın mümkün olmadığı belirtilmişken⁷⁰, bazı yazarlar ise iflas bürosunun seçimi işleminin de icra ve iflas daireleri tarafından yapılan bir işlem olduğundan (İİK m. 16/1), bu seçimin kanuna veya olaya aykırı olması halinde şikâyet yoluna gidilebileceği görüşündedir⁷¹. Yargıtay'ın ikinci görüş yönünde kararları mevcuttur⁷².

Kanaatimizce de iflas bürosu seçimine ilişkin iflas müdürü veya müdür yardımcısının işlemi hakkında şikâyet yoluna başvurulabilir. Çünkü iflas bürosu seçimi işlemi İİK m. 16/1 anlamında icra ve iflas dairesinin yaptığı bir muameledir. Kanunda şikâyet yoluna başvurulmayacağına dair açık bir hüküm de yer almadığı için iflas müdürü veya yardımcısı tarafından gerçek-

⁷⁰ **Deliduman**, s. 126; **Üstündağ**, s. 141; **Erdönmez**, s. 136. İflas bürosunun teşekkül tarzına, alacaklılar toplantısı sırasında itiraz edilemeyeceği gibi, sonradan şikâyet yoluna başvurmak da mümkün değildir (**Deliduman**, s. 126). İflas bürosu atandıktan sonra büronun oluşumuna karşı birinci alacaklılar toplantısında herhangi bir itiraz ileri sürülmezse, daha sonra şikâyet yoluna başvurmak mümkün olmaz (**Erdönmez**, s. 136).

⁷¹ Hakan **Pekcanitez**, İcra-İflas Hukukunda Şikâyet, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, Ankara 1986, s. 52, dipnot 53.

⁷² "... gerek alacaklı banka gerekse iflas alacaklı olan diğer davacılar aynı zamanda 'mezkur banka alacağının çok az bir kısmının nisaba dahil edilmesi sonucu gerçekte alacak ekseriyetine sahip bulunan bankanın, İİK.nun 3222 sayılı kanunla değişik 223/f-I maddesinden kaynaklanan iflas idare memuru adayı seçtirme hakkını ihlal edildiğini' ileri sürerek, 'İİK.nun 221/f-I maddesine göre teşkil olunan büronun ve ilk alacaklılar toplantısının aday seçimine ilişkin kararlarının da iptalini' istemişlerdir. Gerek sözü geçen büronun işlemlerine gerekse birinci alacaklılar toplantısının kararlarına karşı İcra Tetkik Mercii'ne karşı şikâyetle bulunulabilir (İİK m. 221/f-son, 225)...", **Y11HD**, 09.05.1990 T., 1989/8898 E., 1990/3708 K., (**Uyar**, s. 16236).

leştirilen bir işlem olan iflas bürosu seçimine, bu işlemin kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikâyet olunabilir (İİK m. 16/1)⁷³. Ancak icra mahkemesinin kararının işlemin iptali şeklinde olması halinde birinci alacaklıları toplantısının yeniden yapılıp yapılmayacağına detaylı olarak tartışılması gerekir⁷⁴. Zira büro- nun oluşumu ile ilgili kararın iptali halinde büronun verdiği kararlarında iptali sonucunu ortaya çıkaracaktır.

III. İFLAS BÜROSUNUN GÖREVLERİ

İflas bürosunun birinci alacaklılar toplantısında görevinin ne olduğu İİK m. 221/4 c.1 hükmünde düzenlenmiştir. Hükme göre iflas bürosu; *“Reylerin muteber olup olmayacağı hakkındaki ihtilafı halleder.”*

Birinci alacaklılar toplantısında, kimlerin toplantıya katılabileceklerine karar verilmesi, kimlerin oy kullanacağına ve kullanacakların oyun ne miktar alacak için geçerli olduğunun başlangıçta incelenerek karar verilmesi ile oylar kullanıldıktan sonra oyların geçerli olup olmadığına veya ne miktar için geçerli olduğunun karara bağlanması veya oyların geçerliliği hakkında ihtilaf doğduktan sonra ihtilafın halledilmesi ayrı ayrı hususlardır. Başlangıçta ifade ettiğimiz durumlarda alacak ve toplantıya katılacaklar ve alacaklılarla ilgili incelemenin toplantının başında yapılması söz konusuysen, sonraki durumda alacak ve alacaklılarla ilgili oyların geçerli olup olmayacağına incelenmesi ve karar verilmesi toplantıda oylamadan sonra

⁷³ Kanuna göre, şikâyet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır (İİK m. 16/1 c. 2). İflas bürosunun seçimi birinci alacaklılar toplantısında yapıldığı için, şikâyet birinci alacaklılar toplantısından itibaren yedi gün içinde yapılmalıdır.

⁷⁴ Kanunda birinci alacaklılar toplantısı ibaresi yerine madde başlığında ve metninde ilk alacaklılar toplanması tabiri kullanılmıştır. Dolayısıyla iflas bürosunun oluşumu ilk alacaklılar toplantısı için söz konusudur. Kuru tarafından bu husus; *“Kanun birinci alacaklılar toplantısının iki defa yapılmasını öngörmemiştir. Bilakis, birinci alacaklılar toplantısının ikinci defa yapılmasını kabul etmemektedir (İİK m. 222).”* şeklinde ifade edilmiştir. Devamlı, Kanunun 222. maddesinde düzenlenen toplantı ve karar nisabının oluşmaması halindeki çözümün, birinci alacaklılar toplantısının iptali halinde de uygulanması gerektiğini belirtmektedir. Diğer bir ifade tarzı ile birinci alacaklılar toplantısının iptali halinde birinci alacaklılar toplantısının yeniden yapılmayarak ikinci alacaklılar toplantısına kadar tasfiyenin iflas dairesi tarafından idaresi gerektiğini ifade etmiştir (Kuru, El Kitabı, s. 1301). Aksi görüşte ve ayrıntılı bilgi için bakınız Erdönmez, s. 192.

toplantı arasında yapılması durumunu ifade ederken, ihtilaf halinde oyların geçerliliği veya ne miktar için geçerli olduğunun incelenmesi ise ihtilafın çıkması halinde, iflas bürosunun, olaya el koyarak inceleme yapılması durumunu ifade eder. İİK m. 221/4 c.1' de geçen ifade, oylar kullanıldıktan sonra ihtilaf çıkması halinde büronun bu ihtilafı halletmesi halini ifade eder tarzdadır. Ancak, inceleme yapılan toplantı tutanaklarından iflas bürosunun toplantının başlangıcında, alacaklıların alacak kaydı için sundukları dilekçelerini (uygulamada bunun eklerle birlikte genelde dosya oluşturularak sunulduğu görülmüştür. Dolayısıyla alacaklıların müracaat dosyalarını) inceleyip oy kullanıp kullanamayacakları, oy kullanacakların ise ne miktar için oy kullanacaklarının belirlenmesi şeklinde olduğu görülmüştür.

İsviçre İcra ve İflas Kanunu'na göre büronun başlıca vazifesi, davet edilmedikleri halde (m. 219 no. 5 bak.) alacaklılar toplanmasına iştirak etmek isteyen kimselere müsaade edip edilmeyeceğine karar vermektir⁷⁵. Bu durumda ise oy hakkında öte toplantıya iştirak etme ile ilgili bir husus söz konusu olduğundan iflas bürosunun görevi ile ilgili bir başka husus ortaya çıkmaktadır. 1929 tarihli İcra ve İflas Kanunumuzun 217. maddesi bu hükmü nakletmişti. Bu hüküm 1929 tarihli Kanunun iflasın açıldığına dair olan "ilânın malum olan bütün alacaklılara bir nüshasının gönderileceği" hakkındaki 215. maddesine ilgili sayılarak o madde ile beraber 1932 tarihli İcra ve İflas Kanunu'ndan çıkarılmış ve bu günkü kanuni düzenlemede de yer almamıştır⁷⁶. İflas bürosunun görevleri olarak nitelenen hususları 5 başlık altında incelememiz mümkündür⁷⁷.

- *Toplantıya Katılma Yetkisinin Bulunup Bulunmadığını İncelemek*
- *Toplantı ve Karar Yetersayısını Tespit Etmek*
- *Kullanılan Oyların Geçerli Olup Olmadığına Karar Vermek*
- *Tutanak Düzenlenmesini Denetlemek*
- *Oyların Sayımını Yapmak*

⁷⁵ **Ansay**, s. 273.

⁷⁶ İsv. İİK m. 233 de, adı ve ikametgâhı malum olan her alacaklıya iflas dairesi tarafından ilanın bir suretinin taahhütlü olmayarak tebliğ edileceği yazılıdır. Bu, kanunumuzda yoktur; nitekim eMK. 561 (TMK m. 621) de defter tutma ilanında da böyle bir hususi tebliğ kabul edilmemiştir (**Ansay**, s. 273, dipnot 365).

⁷⁷ **Deliduman**, s.126 vd.

A. Toplantıya Katılma Yetkisinin Bulunup Bulunmadığını İncelemek

Bu ifadeye göre, iflas bürosu toplantıya katılmak isteyenleri iki kategoride inceleyecektir. Bu toplantıya katılmak isteyen kişilerin alacaklı olup olmadığı tespiti ile alacaklı olmamakla birlikte toplantıya katılabileceklerin tespiti şeklinde olacaktır. Hukukumuz açısından bu görevin bulunup bulunmadığı ve önemi açısından öncelikle ilk alacaklılar toplantısının aleni olup olmadığı hususunun belirlenmesi gerekir. **Kuru** tarafından ilk alacaklar toplanmasının aleni olmadığı ifade edilmiştir⁷⁸. Bu ifade ile Kanunun 219/5 maddesindeki ifade aynı doğrultudadır. Zira İİK m. 219/5 de ki; “... *alacaklıların yanında, müflis ile müşterek borçlu olanlar (m.203, 204) ve kefillerinin ve borcu tekeffül eden sair kimselerin de toplanmada bulunmaya hakları olduğu yazılır*” ibaresinden hareketle, maddede sayılmayan kişilerin toplanmada bulunmaya hakları olmadığı dolayısıyla toplantının aleni olmadığı sonucuna ulaşmak mümkündür. Bu düzenleme nedeniyle de alacaklılar toplantısının aleni yapılmaması gerektiğini söylemek yerinde olur. Dolayısıyla kanunda belirtilmeyen üçüncü kişilerin katılımına müsaade edilmemesi gerekir⁷⁹. Ancak iflas dairesi müdürünün kanunda sayılmayan ilgili üçüncü kişilerin, örneğin müflisin akrabaları veya diğer yakınlarının toplantıya katılmasına izin vermesi mümkündür⁸⁰. Dernek temsilcileri ve sendikalar için de bu durum geçerlidir⁸¹. Ancak incelenen toplantı tutanaklarında, toplantının aleni veya kapalı yapıldığına dair veya toplantı başlarken kanunda belirtilenlerin dışındaki kişilerin salona alınmadıkları veya salondan çıkarıldığına dair ibarelere rastlanmamıştır. Sadece söz alma ve oy hakkı açısından müracaat eden alacaklılarla ilgili tutulan listenin dikkate alındığı görülmüştür. Bu açıdan toplantıda bulunanların uygulamada toplantıya katılma haklarının incelenmediği ve toplantının aleni yapıldığını söyleyebiliriz. Daha öncede belirttiğimiz gibi İsviçre İcra ve İflas Kanunu’nda yer alan davet edilmedikleri halde alacaklılar toplanmasına iştirak etmek isteyenlerin top-

⁷⁸ **Kuru**, El Kitabı, s. 1298.

⁷⁹ **Deliduman**, s. 71.

⁸⁰ Deliduman tarafından bu görev iflas bürosuna ait olduğu şeklinde ifade edilse de (**Deliduman**, s. 71) biz bu görevin iflas dairesine ait olduğu görüşündeyiz.

⁸¹ **Deliduman**, s. 71.

lantıya katılma haklarının olup olmadığının incelenmesine dair hüküm 1424 sayılı İcra ve İflas Kanunumuzda yer almıştı (m.219 No.5 bak)⁸². Ancak İsviçre’de toplantı ilanı bilinen alacaklılara tebliğ edildiğinden, davet edilmeyen alacaklılardan bahsetmek mümkündür. Başlangıçta bizim Kanunumuza da alınan bu hüküm sonradan kaldırılmıştır ve bizde bilinen alacaklılara toplantının haber verilmesi kural olarak tebligat ile değil⁸³ ilan yoluyla duyurulduğundan davet edilmeyen alacaklı ibaresinin hukukumuz açısından karşılığı bulunmamaktadır. Bu nedenle de hukukumuzda, toplantıya davet edilmedikleri halde katılmak isteyenlere müsaade edilip edilmemesi, iflas bürosunun vazifeleri arasında yer almamaktadır. Alacaklı olmadan ilk alacaklılar toplantısına katılmak isteyen kişilerin toplantıya katılıp katılmayacakları hususunda karar vermek ve uygulamak/ uygulatmak toplantıya başkanlık eden iflas müdürünün görevidir. Ancak uygulamada toplantıların aleni olması sebebiyle böyle bir hususun üzerinde durulduğuna dair tutanaklarda bir ibareye veya ihtilafa rastlanmamıştır.

Toplantıya katılma, söz ve oy hakkı olan alacaklıların öncelikle müflisten alacaklı olan, diğer tabiri ile iflas alacaklısı olan, kişiler olduğunu belirtmek gerekir⁸⁴. İflas masasından alacaklı olanların ilk alacaklılar toplantısına katılmalarının ve oy kullanmalarının söz konusu olmayacağını belirtmesi gerekir. İlk alacaklılar toplantısında iflas alacaklıları ile ilgili inceleme, üç kez farklı amaçlarla yapılmaktadır. Önce toplantı nisabının oluşumu açısından toplantıya katılan alacaklıların sayısı ve toplam miktarı ile o ana kadar kayıt yaptıran alacaklıların toplam alacak miktarı ve sayısı incelenip tespit edilmekte, ikinci olarak toplantıyı yürüten iflas müdürü tarafından iflas bürosunda görev alacak alacaklı veya mümessilini belirlemek için toplantıya katılan alacaklıların alacağını dayandırdıkları belge nitelik itibari ile incelenmekte, son olarak da iflas bürosu tarafından, iflas alacaklısı olarak kaydını yaptırmış olan alacaklılarla ilgili olarak oy hakkının olup olmadığı ve ne miktar alacak için oy hakları olduğunun tespitine dair inceleme yapılmaktadır.

⁸² **Ansay**, s. 273.

⁸³ İİK m. gereğince dilekçe ile birlikte masrafını veren ve kararların kendisine bildirilmesini isteyen alacaklılar hariç.

⁸⁴ Toplantıya katılacak alacaklılarla ilgili detaylı bilgi için bakınız **Deliduman**, s. 56 vd.; **Kuru**, El Kitabı, s. 1293 vd.

İflas bürosu tarafından alacaklıların toplantıya katılma haklarının olup olmadığı veya katılacaklar ise ne miktar alacaklarının dikkate alınacağı belirlenmesi için yapılan inceleme toplantıya katılmadan ziyade toplantıda oy kullanma hakkı ile ilgilidir. Bu inceleme yüzeysel olarak yapılan bir incelemedir. İflas bürosunun o ana kadar müracaat eden alacaklılarla ilgili tek tek kararlarının gerekçeli olarak tutanağa yazılması yerine, birçok tutanakta; “Büro azaları yaptıkları inceleme neticesinde masaya kayıt yaptıran tüm alacaklıların kaydettirdikleri miktar üzerinden oy kullanabileceklerini beyan ettiler” ibaresi ile bu ibarenin başkan sıfatı ile iflas müdürü ve büro azaları sıfatıyla seçilen büro üyeleri tarafından imzalandığı görülmüştür.

İflas bürosunun alacağın varlığı ve miktarı konusunda tam bir ispat aramaması, inandırıcı bir şekilde alacaklı olduğunu ispat edenleri alacaklı olarak kabul etmesi gerekir. İflas alacaklılarının alacak kaydı için verdikleri dilekçelerde alacak miktarını iflas tarihi itibarıyla bildirilmesine özen göstermedikleri ve bu hususun iflas bürosu tarafından da incelenmediği, diğer ifade ile bu hususa özen gösterilmediği görülmüştür. Bazı alacaklılar alacak miktarını bildirirken, iflas tarihini dikkate alırken, bazı alacaklılar tarafından dilekçenin verildiği tarih ve bazıları tarafından da toplantı tarihi esas alınarak alacak yazdırıldığı dosya incelemelerinde görülmüştür.

İflas alacakları, iflasın açıldığı tarihe kadar işlemiş olan faizleri ile birlikte masaya yazdırılır (İİK m. 195/I c. 2)⁸⁵. Alacaklıların iflasın açılmasından sonra işleyecek faizleri talep etmeleri İİK m. 196 kapsamında mümkündür.

Belirli alacaklılara verilmek üzere iflas masasına ödemede bulunan üçüncü kişiler, iflas alacaklılarının halefi olamayacağından, alacaklılar toplantısına katılamazlar⁸⁶. İncelemiş olduğumuz bir birinci alacaklılar toplantısında⁸⁷ toplantıda alacaklılardan birinin vekili tarafından verilen dilekçe ve

⁸⁵ Kuru, El Kitabı, s.1293.

⁸⁶ Kuru, El Kitabı, s.1298.

⁸⁷ İstanbul 1. İflas Müdürlüğü 2014/7. Bu birinci alacaklılar toplantısına karşı şikâyet sonucu icra mahkemesinin kararı ise şu şekildedir : “Davacı vekili şikâyet dilekçesi ile İstanbul 1. İflas müdürlüğüne ait 2014/7 esas sayılı dosyası ile yürütülmekte olan tasfiye işlemlerine ilişkin olarak 1. Alacaklılar toplantısında alınan iflas idaresi teşekkülü ve

yetkilerinin belirlenmesine dair 3 ve 5. Maddeler için alınan kararların iptaline karar verilmesini talep ettiği, zira müflisin iflas erteleme sürecinde kayyumlar eli ile idare edildiğini, mahkemece verilmiş tedbir kararları bulunduğunu, ancak buna rağmen bazı alacaklıların alacaklarının ödendiğini, bu ödemelerin ortak ya da bağlı şirket ile alacaklılar arasında bir anlaşma olarak nitelenebileceğini, müflisin açık rızası olmadan borçlunun borcunu ödemesinin ödeme yapana, müflise rücu hakkı vermeyeceğini, TBK 127. Maddesinde halefiyet hususunu düzenlediğini, yapılan işlemlerin bu kurala aykırı olduğunu, dolayısıyla bu alacaklıların gerek çoğunluk gerekse oy nisabında dikkate alınmayacağını ileri sürdüğü,

Müflisin ... A.Ş. iflas masasını temsilen A.Ö. şikayete karşı yanıtlarında: davayı kabul etmediklerini, 19/06/2014 tarihinde yapılan 1. Alacaklılar toplantısının usul ve yasaya uygun olarak yapılmış olduğunu, davacıya temsilen toplantıya Av. E.K.'nin katılmış olduğunu, toplantının İİK'nun 221. Maddesi gereğince iflas müdürünün başkanlığında açılmış gerekli yoklama yapılmış olup, İİK 221 maddesi gereğince ipotek alacaklısı olan ve 130. Sırada alacak yazdıran T.V.B, TAO ve İ.B.'nin ipotek alacağını temlik alan P.S.T.A.Ş. vekili Av. M.A'nın büro azası olarak seçilmiş olduğunu, başlıca ipotek alacaklısının bulunmadığını, yasanın amir hükmünde de belirtildiği gibi büro azalarının seçiminde öncelikle ipotek alacaklılarının seçilmesinin yasal zorunluluk olduğunu, bu zorunluluğun yerine getirilmiş olduğunu ve ipotek alacaklılarının vekillerini büro azası olarak seçilmiş olduğunu, davacının dilekçesinde büro azalarının seçimi ile büro azalarının toplantıya katılan alacaklıların tamamının oy kullanmasına ilişkin almış oldukları bu karara karşı herhangi bir şikayetin söz konusu olmadığını, davacının dilekçesinde açıkça büro azalarının almış olduğu bu karara karşı herhangi bir itirazın ileri sürmediği gibi büro azalarının almış olduğu bu kararın iptali için de herhangi bir dava yoluna gidilmemiş olduğunu, bu nedenle iddiaların yerinde olmadığını ve davanın reddi gerektiğini savunduğu,

İstanbul 1. İflas müdürlüğüne ait 2014/7 esas sayılı dosyanın incelenmesinde müflis ... A.Ş.'nin tasfiye işlemlerini yürütülmekte olduğu, 19/06/2014 tarihinde 1. Alacaklılar toplantısının yapıldığı, bu toplantıda iflas müdürünün alacaklı olduklarını tercihane ellelerinde noter veya ipotek senedi gibi resmi senet yahut 68/b ve 150/1 maddelerinde belirtilen belgelerle kanıtlayan kişilerden bir veya iki alacaklı veya mümessilleri ile birlikte bir büro teşkil edilmesi gerektiği, müdürlükçe söz konusu kurala uyularak ipotek alacaklıların vekillerinin büro azası olarak seçildikleri, büro teşkilinden sonra davası vekilinin bazı alacaklıların oy kullanmayacağı yönünde sunduğu, ancak bu istemin reddine karar verildiği, büronun bu yöndeki kararının da şikayete konu edildiği, ne var ki büronun mevcut alacaklıların gerçeği uygun olup olmadığı konusunda ayrıntılı bir inceleme yetkisi olmadığını belirterek talebi reddettiği, kararın yerinde olduğu, İİK 221 madde kapsamında alacaklılarını yasanın gösterdiği belgelere dayandırarak yapılan başvurunun bu aşamada reddine olanak bulunmadığı, icra mahkemesinin de burada alacağın muvazaalı olup olmadığı ya da suni nitelik taşıyıp taşımadığı gibi hususları irdeleyemeyeceği, ibraz

toplantıda söz alınarak “... grup şirketlerinin nisaba dahil edilmemesi ve oy kullandırılmaması...” talep edilmiş, ancak toplantıda bu talep “...büro azalarının alacağına gerçeğe uygun olup olmadığı hususunda ayrıntılı bir inceleme yetkisi olmayıp şekli olarak mevcut belgelere göre karar vermeleri gerektiği, ileri sürülen hususun sıra cetveli aşamasında dikkate alınması gerektiği, bu nedenle tüm alacaklıların yazdırdıkları miktar üzerinden oy kullanabilecekleri...” bildirilmiştir. Bu durum karşısında iflas bürosunun incelemesinin kapsamının belirlenmesi önem arz etmektedir. İflas bürosunun resmi belgelerle tespit edilmiş bir hususu dikkate almayarak sıra cetveli aşamasına ertelenmesi iflas bürosundan beklenen işlevin yerine getirilmemesi anlamını taşır. Kendisine ait vazifenin iflas bürosu tarafından layığı ile yapılmaması, aslında önemli işleve sahip olan büronun işlevselliğini yitirerek gereksizmiş gibi görülmesine sebep olur. İflas bürosunun dikkate alması gereken birkaç hususu örnekleyecek olursak;

İflas bürosu, bir kambiyo senedine, müflisin rehin (TTK m. 601) veya tahsil cirosu ile hamil olan kişi, normalde kambiyo ilişkisine dayanarak müflisten talepte bulunamayacağı için⁸⁸, bu şekilde bir ilişkiye dayanılarak yapılan alacak talebinin iflas bürosu tarafından hukuki durum değerlendirilerek müracaat eden alacaklının oy hakkının olmadığına karar verilmesi gerekir. Kambiyo senedini elinde bulunduranın alacaklı olarak kambiyo senedine dayanması ile kambiyo senedi bir başka ilişkinin güvencesi (kredi, satış vs.) olarak dayanarak talepte bulunması, diğer bir ifade ile kambiyo senedinin rehni nedeniyle alacağına rehlinli olduğunu ileri sürmesi farklı bir durumdur.

edilen belgeler kapsamında değerlendirme yapılması gerektiği, ayrıca şikâyet sebebinin ancak karar ekseriyetinin bozulması halinde gözetileceği, ancak iflas dosyası kapsamında 105, 106, 108, 109, 110, 111, 112 kayıt numaralı alacakların nisaba dâhil edilmemesi halinde dahi karar ekseriyetinin bozulmadığı, ayrıca gündemde görüşülen müflisin davacı olduğu dosyada İİK 194 maddesi gereği 2. Alacaklılar toplantısı beklenmeksizin davaya devam edilmesi yönünde karar alındığı, bu kararında yerinde bulunmadığı iddia edilmiş ise de müflisin hak ve alacaklarının bir an önce masaya dahil edilmesi hususunun tasfiyenin hızlı bir şekilde ilerlemesi ve sonuçlanmasına hizmet edeceği, böylelikle alacaklıların alacağına kavuşmasının sağlanacağı, bu durumda iflasın açılması ile duran fakat acele sonuçlandırılması hususunda masa yararına bulunması halinde bu yönde karar alınmasının masanın da menfaatine olduğu görülmekle şikâyetin reddine karar vermek gerekmiştir, İstanbul 1. İcra Hukuk Mahkemesi, 2014/456 E., 2014/547 K.

⁸⁸ Deliduman, s. 59.

Kambyo senedi temlik cirosu ile verilmişse hamilin kambyo senedi ne dayanması mümkündür. Ancak burada aynı alacakla ilgili bir sözleşmenin olması halinde de mükerrer talep olmamasına dikkat etmek gerekir. Kambyo senedi bir ilişkinin güvencesi olarak verilmişse kambyo senedine dayanılarak alacak talep edilmesi söz konusu olmaz bu durumda dikkate alınacak alacak için asıl ilişki dikkate alınırken alacağın niteliği açısından kambyo senedi ile güvence altına alındığı dikkate alınarak alacağın rehinli olduğu dikkate alınmalıdır. Alacağın niteliği ile ilgili inceleme iflas idaresinin sıra cetvelini hazırlarken yapacağı bir inceleme iken kambyo senedinin cirosunun niteliği iflas bürosu tarafından yapılacak bir incelemedir.

Anonim ortaklığın iflası halinde de, anonim şirket ortaklarının hisse senedi değerini iflas masasına iflas alacağı olarak yazdırmaları mümkün değildir⁸⁹.

Müflisin, iflasın açılmasından sonra yaptığı borçlarda iflas masasından istenemeyeceğinden, iflas bürosu incelemesinde bu hususu da dikkate almalıdır⁹⁰.

Her alacaklı bir oy hakkına sahiptir. Alacaklının birden fazla sebepten doğan alacağının olması her ilişki nedeniyle ayrı bir oy hakkı olmasını gerektirmez. Alacaklı farklı sebeplerden kaynaklanan alacaklarını farklı dilekçelerle birden fazla alacak kaydı olarak yaptırmış olsa bile, bir oy hakkına sahiptir⁹¹. İİK m. 221/3 gereğince ilk alacaklılar toplantısında kararlar alacak tutarı ekseriyeti ile alınacağından aslında hukuki ilişkinin niteliği nedeniyle alacakları ayrı ayrı yazdırmanın bir anlamı da yoktur. Ancak iflas idaresine aday belirleme aşamasında kanunun özel düzenlemesi nedeniyle hem alacak çoğunluğu hem de alacaklı çoğunluğuna göre aday belirlendiğinden alacaklı sayısı burada önemli olabilir⁹². Bir temsilcinin, birden fazla

⁸⁹ Daha geniş açıklama ve Yargıtay kararı için bakınız **Deliduman**, s. 60.

⁹⁰ **Deliduman**, s. 60.

⁹¹ **Deliduman**, s. 133.

⁹² 221. maddede ilk alacaklılar toplantı nisabının ve karar nisabının belirlenmesinde değişiklik olmuş başlangıçta alacaklılar ekseriyeti aranırken sonradan alacak ve alacaklılar ekseriyeti bir arada aranmış. Kararlarda da alacaklı ekseriyeti yerine alacak ekseriyeti aranmaya başlanmıştır 3222 sayılı Kanuna ait Hükümet Gerekçesinde "Tasfiyeyi yapacak iflas idaresi ilk alacaklılar toplantısında seçilmekte olduğundan bu toplantı büyük önem arz etmektedir. İlk alacaklılar toplantısını düzenleyen ve uygulamada zorlukları

alacaklının vekili olması durumunda temsil ettiği alacaklı sayısı kadar oy hakkı vardır. Ancak bir vekilin birden fazla alacaklıyı temsil etmesi oy satın alma niteliğinde ise bu hukuka ve ahlaka aykırı olur⁹³. Ancak burada oy sözleşmesi ile oy satın alma sözleşmelerinin birbirinden ayrılması gerekir. Oy sözleşmesi alacaklılar toplantısında belli bir yönde oy kullanılması, kullanılmaması veya kullanımında çekimser kalınması taahhüdünü içeren bir sözleşme olup sözleşme özgürlüğü çerçevesinde oy sözleşmesi yapılabilir⁹⁴. Oy satın alınması ise, bir alacaklının oyunu, kendisine temin edilen veya vaat edilen bir menfaat karşılığında belli bir yönde kullanmayı kabul etmesi veya bu yönde temsil yetkisi vermesi şeklinde tanımlanabilir⁹⁵. Oy satın alınması cezai müeyyideyi gerektirir (İİK m. 333). İşte oy hakkının tespiti açısından iflas bürosunun bu hususa dikkat etmesi gerekir.

Bir alacağın bölünerek birden fazla kişiye temlik ile alacaklı sayısına etki etmek hukuka aykırı bir durumdur. Bu şekilde temlik edilen alacakla ilgili olarak tek oy hakkının verilmesi gerekir⁹⁶.

Müflisin alacaklılarının kimler olduğu konusunda en önemli delillerin başında müflisin defter kayıtları gelir. Bu nedenle birinci alacaklılar toplan-

görülen 221 inci madde yeniden ele alınmaktadır. Alacaklılar toplantısının kararlarında yalnız alacaklılar ekseriyeti yeterli görülmemiş, buna alacak ekseriyeti de eklenerek ikisinin bir arada aranması şartı getirilmiştir (Uyar, s. 16236).” ifadesine yer verilmiştir.

⁹³ Kuru, El Kitabı, s.1298; Deliduman, s. 133.

⁹⁴ Deliduman, s. 134; Kuru, El Kitabı, s. 1298.

⁹⁵ Deliduman, s. 134.

⁹⁶ Deliduman, s. 126. “Alacaklılar toplanması yeter sayısı, kanunla belirlenmiştir. Alacağın, yasalara uygun olarak temlik halinde, temlik alacaklısı durumuna geçenlerin, çoğunluğunun hesabında göz önünde tutulması gerekir. Ancak, alacağın bir kısmı temlik edilmiş veya bir kişi birden çok alacağı temellük eylemiş ise, oy durumunda genel kuralın uygulanması doğru olamaz. Böyle durumlarda, bir hakkın kötüye kullanıldığı ve kanuna karşı hileye başvurulduğu, kural olarak kabul edilip bir oy hakkı tanınması zorunludur. Nitekim, konkordatoda çoğunluğun hesabında tek oy tanınmasının gerektiği, Kuru (s. 456), Belgesay (s. 508), Berkin (s. 576), Postacıoğlu (s. 27), Arar (s. 293) tarafından kabul edilmektedir. Bu nedenle, temlikle alacaklı durumuna geçen kişi, kaç alacaklının yerine kaim olursa olsun, tek oy hakkına sahip olmalıdır. Kaldı ki, dosya münderecatına göre, temliklerin alacaklılar çoğunluğunu sağlamak, dolayısıyla masayı ele geçirmek gayesi ile yapıldığı da anlaşılmaktadır.”, Y12HD, 24.05.1979 T., 287 E., 4765 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET. 20.10.2014).

tısında müflisin defterlerinin hazır edilerek, iflas bürosunun incelemesine açık bulundurulması, müflisin hazır edilerek iflas bürosunun müflisin ifade-sine müracaat edebilmesi önem arz eder. İleri aşamada müflisin defterinde görülmeyen hususların defterlerin tam tutulmadığını göstermesi veya müflisin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğunun tespit edilmesi halinde taksiratlı iflas suçu (İİK m. 310/5) işlenmiş olması nedeniyle iflas idaresi veya daire-since resen şikâyet edilmesi gerekir.

İflas bürosu üyelerinin, alacak kaydı için yapılan müracaatları, iflas müdürünün iflas masası ile ilgili bilgileri açıklarken incelemeleri, gerek mekân gerekse zaman olarak uygun olmadığından yeterli derecede yapılamamaktadır. Görevin layığı ile yapılamaması/yapılmaması müessesenin gerekli olup olmadığını tartışılır hale getirir. Aslında ilk alacaklılar toplantısının, henüz alacak kaydının bitmediği bir aşamada yapılması, toplantıya alacak kaydı yaptıranların yanında İİK m. 213 gereğince “*müflisin taşınmazları üzerinde sicilden anlaşılan üçüncü şahısların haklarının resen deftere işaret olunur*” hükmü ile İİK m. 231 gereğince “*tapu siciline yazılı olan alacaklar; kayıt için müracaat edilmemiş olsa bile işleyen faizle kabul olunur*” hükmü karşısında iflas bürosunun bu alacaklar hakkında inceleme yetkisinin bulunup bulunmadığı belirsizdir. Tapuya kayıtlı alacakların iflas masasına müracaat için gerekli harçları yatırmamış olmadan dikkate alınmaları kanımızca yerinde değildir. “*Tapu Siciline yazılı olan alacaklar*” ibaresinin bu açıdan çerçevesinin iyi belirlenmesi gerekir. Daha önce de açıkladığımız gibi üst sınır ipoteğinin dayanağını oluşturan alacakta, geniş yorumlama kapsamında tapu siciline yazılı olan alacak niteliğindedir. Bu alacakların resen dikkate alınarak deftere yazılması ve bu nedenle toplantıya katılabilmeleri hususunu, anapara ipoteği ve üst sınır ipoteği kapsamında irdelemek gerekir.

Kanımızca, toplantının yasal olarak tanınan alacak kayıt tarihinden sonra yapılması ve toplantıya bu yasal süre içinde müracaat edenlerin alınması, yasal sürede müracaat etmemenin müeyyidesi arasında ilk alacaklılar toplantısına katılamamanın da yer alması yerinde olur. Bu durumda, alacak taleplerinin bu konuda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip sayılabilecek iflas müdür veya müdür yardımcısı tarafından incelenerek toplantıya katılma ve oy haklarının belirlenerek toplantı öncesi karara bağlanması yerinde olur. Bu uygun görülmediğinden iflas bürosu üyelerinde de sadece belli belge ile

alacağını belgeleyen alacaklı ve mümessili olmadan öte inceleme yapabilecek niteliklere sahip kişiler olmasının yasal düzenlemede yer almasının uygun olacağını düşünmekteyiz.

Kanunumuzda iflas idaresinin görevi reylerin muteber olup olmayacağı hakkındaki ihtilafı halletmek olarak ifade edilse de, uygulamada iflas daire müdürünün büro seçiminden sonra o ana kadar yapılan alacak kayıt taleplerini büro üyelerine verdiği, büro üyelerinin incelemesine kendisinin katılmadığı, iflas daire müdürünün iflas hakkında genel bilgi verdiği aşamada büro üyelerinin dosyaları, müracaat eden alacaklıların oy hakkı açısından incelemeye tabi tuttuğu görülmüştür. Dolayısıyla iflas bürosunun alacaklılarla ilgili incelemesi ihtilaf halinde değil daha oy kullanmalarının söz konusu olmadığı bir aşamada yapılarak oy kullanıp kullanamayacakları oylamaya geçilmeden önce yapılmaktadır. İflas bürosunun verdiği kararlar, müracaat eden alacaklıların alacakları ile ilgili nihai bir karar olmayıp, sıra cetvelinin oluşturulmasında alacak ve miktarı ile ilgili asıl söz sahibi iflas idaresi olmaktadır. İflas bürosunun incelemesi sonunda verdiği kararla oylamaya katılan bir alacaklının sıra cetvelinde alacağının kabul edilmemesi mümkün olabileceği gibi, iflas bürosunun oy hakkı vermediği bir alacaklının alacağının, iflas idaresince kabul edilmesi de mümkündür. Uygulamada iflas bürosunun alacaklarla ilgili incelemede dilekçenin inandırıcılığı ve eklerinin bulunup bulunmadığına önem verdiği, hukuki çıkarımlarda bulunarak, takdir hakkını son derece kısıtlı kullandığını ve özellikle oy hakkının kaybına neden olmamak için neredeyse müracaat edenlerin hepsini kabul ettiği görülmektedir.

B. Toplantı ve Karar Yeter Sayısını Tespit Etmek

İİK m. 221 de düzenlenen toplantı ve karar nisabı, çoğunluğu oluşturacakların niteliği açısından değişikliğe uğramıştır. Şöyle ki, 2004 sayılı Kanunun 1932 tarihinde yayımlanan ilk halinde⁹⁷, bu toplantı ve karar

⁹⁷ Toplantı ve karar nisabı, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile ilga edilen 1424 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun (Kabul Tarihi, 18.04.1929, RG, T. 04.05.1929, S. 1183) 217. maddesinde şu şekilde düzenlenmişti: "İlk alacaklılar toplanmasına icra ve iflâs memuru veya muavinlerinden biri reislik eder. Bu memur tarafından tayin olunacak iki alacaklı veya mümessil ile bir [Büro] teşkil eder. Büro kendilerine davetname gönderilmeyen

nisabının oluşumu açısından “alacaklı” çoğunluğunun aranması kabul edilmişken, 1985 tarihli 3222 sayılı Kanun değişikliği ile “alacak” çoğunluğunun aranması kabul edilmiştir. Mevcut düzenlemede (İİK m.221) toplantı nisabı iflas dairesi müdürü veya müdür yardımcısı tarafından belirlenmektedir. Bu belirleme o ana kadar alacak kaydı yaptıranlar, resen dikkate alınan alacaklar (İİK m. 213,231) ile toplantıya katılmak için gelen alacaklıların sayı ve miktar itibariyle oranlanması ile yapılmaktadır. Toplantı nisabı kendileri veya mümessilleri bulunan alacaklıların, malum alacaklar (İİK m. 219/2, 213, 231) tutarının en az dörtte birini temsil etmesi halinde toplantı nisabı oluşmaktadır. Toplantıda bulunan alacaklılar beş kişiden az ise bunların alacaklarının malum alacak tutarının yarısına tekabül etmesi gerekmektedir. Görüldüğü üzere toplantı nisabı açısından kademeli bir nisap öngörülmüştür. Gelen alacaklıların sayısı beş kişi veya daha fazla ise bunların alacaklarının toplam alacağa oranının dörtte bir olması yeterli görülmüşken; gelen alacaklıların sayısının beşten az olması halinde bu kişilerin alacaklarının malum alacağın yarısını oluşturması şartı aranmıştır. Toplantı nisabının belirlenmesi aşamasında iflas bürosunun bir fonksiyonu yoktur⁹⁸. Toplantı nisabını belirlemek iflas dairesi müdürü/müdür yardımcının görevidir. Zira toplantı nisabının oluşması aşamasında henüz iflas bürosu da oluşmuş değildir. Ancak iflas bürosunun alacaklarla ilgili yaptığı inceleme sonucunda verdiği kararlar toplantı nisabının oluşmasını engelliyorsa bu durumu iflas dairesi müdürü veya müdür yardımcısı değerlendirerek bu aşamada toplantı nisabının oluşmadığı doğrultusunda karar vermesi de mümkün olmalıdır⁹⁹.

Kararların alacak ekseriyeti ile alınıyor olması nedeniyle iflas bürosunun alacaklıların müracaatlarını inceleme kapsamında yapacağı alacak miktarı tespit, karar nisabını etkileyeceğinden önem arz etmektedir. Ancak alına-

kimseler de gelirse bunların müzakereye kabul edilip edilmeyeceklerine karar verir. Kendileri veya mümessilleri hazır bulunan alacaklılar, malûm alacaklıların en az dörtte birine baliğ olursa toplanma için nisap hâsıl olur.

Toplanmada bulunanlar dört veya daha az iseler alacaklıların yarısını temsil etmeleri şarttır. Kararlar ekseriyeti mutlaka ile verilir. Reyler müsavi gelirse bu halde reis reyile bir tarafa ihtihak eder. Reyler hakkındaki ihtilâfları büro halleder.”

⁹⁸ Aksi görüşte **Deliduman**, s. 128.

⁹⁹ **Deliduman**, s. 127.

çak kararlarda nisabın oluşup, oluşmadığına dair karar vermekte iflas dairesi müdürü/müdür yardımcısının görevidir. İflas bürosu her bir alacaklı ile ilgili oy hakkı ile ilgili inceleme yapıp bunları iflas müdürünün de katılımı ile büro olarak karara bağlamaktadır. Yoksa toplantıda karar verilmesi gereken her konuda o konudaki oyların yeterli olup olmadığını incelememektedir.

İflas idaresine aday belirlenmesi sırasında hem alacaklı sayısı, hem de alacak çoğunluğu dikkate alınmaktadır (İİK m. 223). Bu durumda iflas bürosunun müracaatta bulunan alacaklılarla ilgili olarak katılıp katılmayacağı ve ne miktar için oy kullanacaklarının belirlenmesi önem taşımaktadır. Burada da karar yeter sayısının oluşup oluşmadığına toplantıyı yöneten iflas dairesi müdürü/müdür yardımcısı karar vermekle birlikte kararın dayanağını iflas bürosunun yaptığı belirleme oluşturmaktadır.

İflas müdürü tarafından alacak kaydı yaptıranlar ile toplantıya katılanların belirlenmesinin sonucunda İİK m. 221/2 gereğince toplantı nisabının oluştuğu tespit edilirse, iflas bürosu oluşturulur. İflas bürosunun iflas alacaklıları üzerinde yaptığı inceleme sonunda oy hakkı tanınmayanların, toplantıya kabul edilmemeleri nedeniyle toplantı yeter sayısı oluşmuyor ise bu durumda toplantıya devam edilemez ve İİK m. 222 gereğince masanın idaresi ikinci alacaklılar toplantısına kadar iflas müdürlüğü tarafından yürütülür. İflas bürosunun, kanuna veya olaya aykırı kararının karar yeter sayısını etkilemesi alacaklılar toplanmasının aldığı tüm kararların iptali sonucunu doğurabilir¹⁰⁰.

İİK m. 221/4 c.1 hükmüne göre iflas bürosu; “*Reylerin muteber olup olmayacağı hakkındaki ihtilafı halleder.*”. Oysa yukarıda da belirttiğimiz gibi iflas bürosu toplantı nisabının oluştuğunun tespitinden sonra seçilmekte ve herhangi bir konuda alacaklılar tarafından karar verilmeden, alacaklılar hakkında iflas bürosu tarafından inceleme yapılmaktadır. Bu inceleme, toplantıya katılanların oy hakkına sahip olup olmadıklarına, oy hakkına sahip ise ne miktar alacakları açısından oy hakkına sahip olmadıklarına ilişkindir. İflas bürosunun görevi, birinci alacaklılar toplantısına alacaklı olarak katılmak isteyen ve başvuru yapan kişilerin gerçekten alacaklı olup olmadıklarını ve ne miktar alacaklı olduklarını yüzeysel bir şekilde inceleyerek

¹⁰⁰ Deliduman, s. 127.

bunların toplantıya kabulleri konusunda bir karar vermektir¹⁰¹. Büro, toplantıya katılanların hem gerçekten alacaklı olduklarını hem de alacaklı iseler miktarını araştırmalıdır. Çünkü birinci alacaklılar toplantısında iflas idaresine gösterilecek adaylar belirlenirken, karar yetersayısında hem alacaklı sayısı hem de alacak miktarı itibariyle ekseriyeti teşkil eden alacaklılar dikkate alınmaktadır¹⁰². İflas bürosu üyeleri, birinci alacaklılar toplantısına kadar masaya kayıt yaptıranların, iflasın açıldığı tarih itibariyle müflisten alacaklı olup olmadıkları eğer alacaklı iseler, alacaklarının miktarını da tespit edecektir. Alacaklı oldukları belirlenenler de, büronun kabul ettiği alacak miktarı üzerinden müzakereye ve oylamaya katılacaklardır¹⁰³. Alacaklı sıfatının tahkiki bakımından büronun göstereceği faaliyet geçici karakterdedir. Alacakların gerçek anlamda tahkiki görevi ise esas itibariyle iflas idaresine aittir¹⁰⁴. İflas bürosunun bu kararı, sadece birinci alacaklılar toplantısına katılma yetkisi ve oy kullanma ile ilgili olup, iflas idaresinin ilerdeki alacakları inceleme yetkisini (İİK m. 230) etkilemez¹⁰⁵. İflas bürosu üyelerinin toplantıya katılma ve oy kullanma olanağı verdiği alacaklıların muhtemel alacaklı konumunda olmaları nedeniyle, birinci alacaklılar toplantısında, yalnızca iflas idaresi seçimi için aday belirleme ve İİK m. 224' de öngörülen acil ihtiyaçlara ilişkin kararların alınması söz konusu olacaktır. Buna karşılık tasfiyeye esas teşkil eden önemli kararlar; özellikle acele satışlar dışındaki satış kararları, davaların takibine ve dava hakkının temlikine, kabul, sulh ve feragate ilişkin kararlar ancak ikinci alacaklılar toplantısında alınacaktır. Çünkü ikinci alacaklılar toplantısına, iflas idaresinin alacak incelemesi sonucunda alacakları sıra cetvelinde kabul edilmiş alacaklar ile alacakları redde-

¹⁰¹ **Kuru**, El Kitabı, s. 1299; **Deliduman**, s. 126; **Erdönmez**, s. 137; **Gürdoğan**, s. 126; **Üstündağ**, s. 141; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 748; **Postacioğlu**, s. 53; **Ansay**, s. 274; Mustafa Reşit **Belgesay**, İcra ve İflas Hukuku, İkinci Cilt İflas, İstanbul 1946, s. 67; **Kuru**, İflas, s. 273; **Pekcanitez**, s. 52; **Uyar**, s. 16238. Büronun bundan başka bir yetkisi de mevcut değildir (**Üstündağ**, s. 141).

¹⁰² **Erdönmez**, s. 137; **Altay**, s. 1287.

¹⁰³ **Altay**, s. 1287-1288.

¹⁰⁴ **Üstündağ**, s. 141; **Uyar**, s. 16238. Sırf birinci alacaklılar toplantısına iştirak edecekleri tespiti matuf olan büronun tahkik salahiyeti, masadan hak alacak alacaklıların tahkiki salahiyeti ile asla karıştırılmamalıdır (**Postacioğlu**, s. 53).

¹⁰⁵ **Kuru**, El Kitabı, s. 1299.

dilmekle birlikte, süresinde sıra cetveline itiraz davası açarak, mahkemeden toplantıya katılma yönünde karar getirenler katılacaktır. Böylece ikinci alacaklılar toplantısında alacaklıların müşterek iradeleri birinci alacaklılar toplantısında beliren iradeye nispetle daha sağlıklı bir şekilde ortaya çıkacaktır¹⁰⁶.

İflas dairesi, alacaklılar tarafından kaydedilen alacakları tespit ettiği için, bu alacaklıların alacaklı olup olmadığını incelemek işi, iflas bürosunun görev ve yetkisine girer¹⁰⁷. İflas bürosunun bu inceleme sonucu vereceği kararlar, hangi alacaklıların toplantıda oy verme hakkına sahip olduklarını tespit edecek ve böylece oylamaya sadece, mümkün olduğu ölçüde gerçek alacaklıların katılmalarını sağlamış olacaktır¹⁰⁸. Masaya kayıt yaptıran her alacaklı yazdırdığı alacak tutarı oranında hiçbir koşula bağlı olmaksızın oy kullanacak olursa, birinci alacaklılar toplantısında verilen kararların, alacaklıların ortak iradesini yansıttığını kabule imkân yoktur. Bundan dolayı, iflas bürosunun, kaydedilen alacakları hukuki bir süzgeçten geçirerek, toplantıya, olanak ölçüsünde, gerçek alacaklı olanların sahip oldukları gerçek alacak miktarları üzerinden katılmalarını sağlaması gerekir. Ancak bu durumda, birinci alacaklılar toplantısında alınan kararların alacaklıların ortak iradesini temsil ettiği kabul edilebilir¹⁰⁹.

Birinci alacaklılar toplantısının geçici karakteri sebebiyle, iflas bürosunun alacağın varlığı konusunda tam bir ispat aramaması, inandırıcı bir şekilde alacaklı olduğunu ispat edenleri alacaklı olarak kabul etmesi gerekir. Bu da, daha çok alacaklıların ibraz ettikleri belgelere göre belirlenir¹¹⁰. Örneğin, pulsuz ve protestosuz kambiyo senetlerine dayananların veya düzenli ciro zincirine dayanmayan bir kambiyo senedini elinde bulunduranların toplantıya alınmaması gerekir¹¹¹. İflas bürosu ayrıntılı bir inceleme yapmaz.

¹⁰⁶ Altay, s. 1288-1289.

¹⁰⁷ Deliduman, s. 126. İlk alacaklılar toplantısına alacaklı olduğunu iddia eden herkes alınmakta ise de, oy vermek hakkı esas itibarıyla münhasıran gerçek alacaklılara aittir. İşte büronun vazifesi bu esasa riayeti temin etmektir (Berkin, s. 314).

¹⁰⁸ Erdönmez, s. 137; Berkin, s. 314; Altay, s. 1287.

¹⁰⁹ Altay, s. 1287.

¹¹⁰ Kuru, El Kitabı, s. 1299; Deliduman, s. 126; Üstündağ, s. 141; Berkin, s. 314; Erdönmez, s. 137.

¹¹¹ Erdönmez, s. 137; Altay, s. 1289.

Çünkü birinci alacaklılar toplantısına katılan alacaklıların alacakları ile ilgili bilgi ve belgeleri bu zaman zarfında tedarik etmeleri çoğunlukla mümkün olmaz. İnceleme birinci alacaklılar toplantısının geçici karakterinden dolayı basit şekilde yapılır ve kesin bir ispat aranmaz¹¹². İflas bürosu, alacaklıların incelemesini yaparken gerek görürse müflisin beyanına ve defterlerine müracaat edebilir. Bu sebeple müflisin toplantıda bulunması gereklidir¹¹³. İncelenen defterlerden, ileri sürülen alacağın asılsız olduğu anlaşılıyorsa, müflis bu alacağı kabul etse bile, o alacaklının toplantıya katılmasına izin verilmemelidir¹¹⁴.

İflas bürosunun, alacağını kaydettirmek isteyen kişilerin bu taleplerinin kabul edilip edilmeyeceğine karar vermekten başka, toplantıya katılmak isteyenler fiil ehliyetine sahip olması gerektiği için toplantıya katılacak olanların ehliyetini¹¹⁵ ve eğer alacaklılar toplantıda kendilerini bir temsilci vasıtasıyla temsil ettirmek isterlerse, bu alacaklı temsilcilerinin vekâletlerini¹¹⁶ yani temsil yetkisine haiz olup olmadığını, incelemek ve inceleme

¹¹² **Erdönmez**, s. 137; **Altay**, s. 1288. Toplantıda müzakerelere geçilmeden önce, iflas dairesi müdürü tarafından atanır atanmaz iflas müdürüyle birlikte, alacak kayıtlarına ve bunların dayanaklarını incelemeye başlayan büro üyelerinin, en fazla 1-2 saat içinde masaya kaydedilen tüm alacakların varlığını ve miktarını sağlıklı bir biçimde saptamalarına olanak bulunmadığı açıktır (**Altay**, s. 1288).

¹¹³ **Berkin**, s. 314; **Ansay**, s. 274; **Belgesay**, s. 67; **Erdönmez**, s. 137-138; **Altay**, s. 1288.

¹¹⁴ **Erdönmez**, s. 137.

¹¹⁵ **Erdönmez**, s. 138.

¹¹⁶ Her alacaklının oyunu kendi düşüncesine göre serbest bir şekilde kullanması gereği, alacaklılar toplantıları için de geçerlidir. Bu sebeple, oy satın almaya yönelik sözleşmelerin de hukuka ve ahlaka aykırı olması gerekir. Nitekim herhangi bir alacaklı kendisine sağlanan özel bir menfaat karşılığı sahip olduğu oy hakkını kendisine menfaat temin eden şansın göstereceği şu veya bu yönde kullanırsa, bu durum kabul edilemez (İİK m. 333). İşte bu yüzden, böyle bir manevra sonucu ortaya çıkan toplantı kararlarının da şikâyet yolunda iptaline imkân tanınmaktadır. Oy satın alma bilhassa, diğer alacaklılardan vekâlet almak sureti ile gerçekleştirilmektedir. Bu vekâleti temin, özel bir menfaat karşılığı olmaktadır. Bu şekilde bir vekâleti büro dahi kabul etmeyerek, vekâlet alan alacaklıya vekâlet almış olduğu alacak miktarınca (tutarınca) oy hakkından mahrum edebilir (**Üstündağ**, s. 144). Her kim iflas bürosu veya idaresinin yahut bir alacaklının veya alacaklılar toplanmasındaki mümessilinin reyini yahut konkordatoya muvafakatini kazanmak için ona hususi bir menfaat temin veya vaat ederse altı aydan iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Menfaat temin eden alacaklı yahut mümessili de aynı ceza

sonunda kabul edip etmemek konusunda da görev ve yetkili olduğu belirtilmektedir¹¹⁷. Toplantı aleni ise kimlerin toplantıya katılıp katılmayacağını tespitini önemli olmayacağını, ancak, toplantıya katılanların söz hakkı ve oy hakkını tespit ile tutanağın altına imzalanması açısından bu tespitini önemli olduğu açıktır.

Yukarda belirttiğimiz üzere İsviçre hukukunda iflas bürosunun görevinin davet edilmedikleri halde alacaklılar toplantısına iştirak etmek isteyen kimselere müsaade edilip edilmeyeceğine karar verilmesi olarak açıkça belirtilmiştir. Bu günkü düzenlememizde İcra ve İflas Kanununda iflas bürosunun böyle bir görevinin olduğu açıkça düzenlenmediği gibi herhangi bir maddeden hareketle de bu sonuca ulaşmamız mümkün değildir. Her şeyden öte toplantının başlangıcında mevcut olan toplantı yetersayısı sonradan da ortadan kalkabilir. Nitekim bazı alacaklılar toplantı başladıktan sonra toplantıyı terk ederlerse, böyle bir durum söz konusu olabilir¹¹⁸. Birinci alacaklılar toplantısında toplantı yetersayısı sağlanamıyorsa, bu durum iflas dairesi tarafından tutanakla tespit edilmeli ve kimlerin toplantıya katıldığı tutanağa geçirilmelidir (İİK Niz. m. 48)¹¹⁹. Uygulamada iflas bürosunun toplantı yeter sayısı ile ilgili bir belirleme yaptığına dair tutanaklarda bir ifadeye tesadüf edilememiştir.

C. Kullanılan Oyların Geçerli Olup Olmadığına Karar Vermek

Belirtmek gerekir ki; bu başlık iki ihtimali içermektedir. Birincisi oyların sayımı yapılırken oyların geçerli olup olmadığına karar vermek ile oyların kullanıp sayımından sonra belirlenen sonuç açısından bazı oyların geçersiz olmasına rağmen dikkate alınması veya bazı oyların geçerli olmasına rağmen dikkate alınmamasına dair ihtilaf çıkması halinde karar vermektir.

ile cezalandırılır. Suçun iflas bürosu veya idaresi üyesi tarafından işlenmesi halinde, ceza yarı oranında artırılır (İİK m. 333).

¹¹⁷ **Kuru**, El Kitabı, s. 1299; **Deliduman**, s. 128; **Üstündağ**, s. 142; **Kuru**, İflas, s. 274; **Erdönmez**, s. 139; **Altay**, s. 1289.

¹¹⁸ **Erdönmez**, s. 193.

¹¹⁹ **Erdönmez**, s. 194.

İİK m. 221/4 c. 1' de, birinci alacaklılar toplantısında kullanılan oyların geçerliliği konusunda ihtilaf çıkması halinde bu ihtilafı büronun halledeceği düzenlenerek, sanki iflas bürosu, ilk alacaklılar toplantısındaki reyler hakkındaki ihtilafı çözücü bir merci imiş gibi gösterilmiş ise de bu durum yargılama yetkisinin kullanılması açısından anayasal ilkelerle çelişir niteliktedir. İflas dairesi müdürünün kendisine verilmiş olan yetki ile ilgili bir konunun hallinde kanuna dayanarak, yardım alması ile iflas dairesi müdürünün ihtilafı halledecek bir mercii oluşturması çok farklı bir durumdur. İflas dairesi müdürünün kendisinin de dâhil olduğu ve son söz hakkının kendisinde olduğu¹²⁰ bir kurul oluşturup bazı konularda bu kuruldaki yardım alması, yasal düzenlemeler açısından bilirkişilik müessesesi de örnek alındığında normaldir ve mevcut yasalar ve kamu düzeni ile çelişmez. Kanunun mevcut ifadesine rağmen iflas bürosu ihtilaf halledici bir mercii olarak değil, iflas dairesi müdürüne yardımcı olan ihtilaf olmadan önce alacaklılarla ve alacaklı ile ilgili tespitlerde bulunan bir kuruldur. İflas bürosuna seçilecek kişilerle ilgili olarak daha önce de belirttiğimiz gibi bu konuda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olma niteliğinin aranması halinde bu durum daha da yerinde olacaktır. Kanundaki ifade uygulama doğrultusunda "*iflas bürosu; alacak kaydı yaptıran alacaklıların oy haklarının mevcudiyeti ve oy haklarının tekabül ettiği alacak miktarının belirlenmesi konusunda iflas dairesi müdürüne yardımcı olur*" şeklinde olmasının yerinde olacağını düşünmekteyiz. Doktrinde kullanılan oyların geçerli olup olmadığına iflas bürosunun karar vereceği yasal düzenleme doğrultusunda belirtilmiş ise de¹²¹ bu ifade ihtilafı neticelendirme yetkisi ve uygulama açısından uygun değildir¹²².

D. Tutanak Düzenlenmesini Denetlemek

Birinci alacaklılar toplantısında yapılan işler ve alınan kararlar hakkında bir tutanak düzenlenmesi gerekir (İİK Niz m. 48). Bu tutanak, toplantıya başkanlık eden iflas müdürü veya yardımcısı tarafından tutulur. Tutanağın, bizzat iflas dairesi müdürü veya yardımcısı tarafından tutulması

¹²⁰ İflas bürosunun kararlarına karşı toplantı sırasında iflas müdürüne veya müdür yardımcısına itiraz edilmesi mümkündür.

¹²¹ **Deliduman**, s. 128; **Kuru**, İflas, s. 274.

¹²² Anayasa md, 142, 37.

gerekir. Ancak, iflas dairesi müdürü veya yardımcısı bu görevi bir iflas dairesi memuruna havale edebilir. Fakat böyle bir durumda da sorumluluk iflas dairesi müdürü veya yardımcısında kalmakta devam eder¹²³.

İflas bürosunun üyeleri, tutanağı imzalamak zorundadırlar¹²⁴.

İflas bürosu üyelerinin, tutanak tutmak üzere görevlendirilmesi mümkün değildir. İflas bürosu üyelerinin tutanağı imzalamaları, bu organa adeta toplantının seyri bakımından bir kontrol mercii işlevi verdiği için de, iflas bürosu üyelerinin tutanak tutmakla görevlendirilmemesi gerekir¹²⁵. Netice itibari ile ne yasal düzenleme açısından ne de uygulama açısından iflas bürosunun birinci alacaklılar toplantısı ile ilgili tutanak tutmak veya bunları denetlemek görevi yoktur. Yalnız yaptıkları inceleme ve vardıkları sonuç ile ilgili tutanak düzenlemeleri ve tutanakta belirttikleri kararların gerekçeli olması yerinde olur. Bunun uygulamada ayrı bir tutanak düzenlemek şeklinde değil de tutulan birinci alacaklılar toplantısı tutanağına ifadelerinin geçirilmesi şeklinde olduğu görülmüştür.

E. Oyların Sayımını Yapmak

İlk alacaklılar toplantısında verilecek kararlarla ilgili olarak oyların kullanım şekli ile ilgili bir açıklama yapılmamıştır. İflas dairesi müdürlerince bu konuda özellikle toplantıya katılan alacaklıların sayısının alınarak değişik yöntemlerin izlendiği görülmektedir.

Alacaklıların sayısının ve/veya alınacak karara muhalefet edenlerin azlığı halinde bunlar belirtilerek tutanağı bunların imzasının alındığı, toplantıya katılanların ve kabul veya itiraz oyu kullananların sayısının tutanakta belirtilmesinin zor olması halinde bu kararlara yönelik olarak oy listelerinin oluşturulduğu görülmüştür. Oyların aleni olarak kullanıldığı ve oy pusulası kullanılmadan el kaldırmak suretiyle kullanıldığı görülmüş ve tutanaklardan tespit edilmiştir. Oyların sayımı görevinin iflas bürosunda olduğuna dair yasal bir düzenleme mevcut değildir. Toplantıyı idare etme görevi iflas dairesi müdürüne/müdür yardımcısına ait olduğu için bu görevde iflas dairesi

¹²³ **Deliduman**, s. 129.

¹²⁴ **Deliduman**, s. 128.

¹²⁵ **Deliduman**, s. 129.

müdürü/müdür yardımcısına aittir. Ancak uygulamada toplantıya katılan alacaklıların çok olması halinde bazen iflas dairesi müdürünün iflas bürosu üyelerinden yardım aldığı ancak bunun tutanağa, işlemin iflas dairesi müdürü tarafından yapıldığı şeklinde geçirildiği gözlenmiştir. Oyların sayımı toplantıya katılanların çokluğu halinde zor bir görev olduğundan oluşturulan iflas bürosunun, iflas dairesi müdürünün/müdür yardımcısının gerek görmesi halinde bu konuda yardımcı olabileceği belirtilebilir. İflas dairesine aday gösterilmesi açısından iflas dairesi müdürünün kimlerin nasıl oy kullandıkları konusunda yeterli açıklama yapmadan kimlerin alacaklı çoğunluğu kimlerin alacak çoğunluğunu tarafından aday gösterildiğini genel ifadelerle yazdıkları görülmüştür. Önemi nedeniyle ilk alacaklılar toplantısında bu hususun yapılan işlemlerle ilgili tutanağa ek olarak oylama tutanağı ile tespit edilmesinin daha yerinde olacağı kanısındayız. Yasal dayanağı olmamakla birlikte oylamada kullanılan oyların sayımının iflas bürosunun görevi olarak ifade edildiğini ve uygulandığını görmekteyiz¹²⁶.

IV. İFLAS BÜROSUNUN İŞLEMLERİNE KARŞI BAŞVURU YOLU

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 1932 tarihinde yürürlüğe giren ilk halinde iflas bürosunun işlemlerine karşı şikâyet yoluna başvurulabileceğine dair herhangi bir hüküm yoktu. Bu yüzden, iflas bürosunun verdiği kararların kesin olduğu ve bunlar hakkında tek başına şikâyet yoluna başvurulamayacağı kabul ediliyordu¹²⁷. Ancak büronun kararlarına karşı, doğrudan doğruya şikâyet yolu düzenlenmediği dönemde dolaylı olarak, büro kararları

¹²⁶ **Deliduman**, s. 129; **Erdönmez**, s. 161, 171. İkinci alacaklılar toplantısında ise iflas bürosunun yaptığı bu işlemler, toplantıya başkanlık eder iflas müdürü tarafından yerine getirilir (**Erdönmez**, s. 171).

¹²⁷ **Üstündağ**, s. 142; **Berkin**, s. 314; **Postacıoğlu**, s. 54; **Ansay**, s. 274, dipnot 366. Aksi yönde **Belgesay**, s. 67. İflas bürosu kararı ile toplantıya alınmayanların iflas müdürü veya müdür yardımcısına başvurarak toplantıya katılmalarının sağlanabileceği yönünde, **Kuru**, İflas, s. 273-274; **Gürdoğan**, s. 126. Toplantıya katılmaya ve oy hakkına sahip olmayan alacaklıların toplantıya katılması durumunda büronun bu karara karşı şikâyet yoluna başvurulabileceği yönünde, **Berkin**, s. 314. Bu durumda dahi şikâyet yoluna gidilemeyeceği ve ancak birinci alacaklılar toplantısı kararına karşı şikâyet yoluna gidilebileceği yönünde, **Üstündağ**, s. 142; **Postacıoğlu**, s. 54.

ile ilgili şikâyet yoluna müracaat edilebiliyordu. Şikâyet yoluna müracaatta, iflas bürosunun kararına karşı iflas dairesi müdürüne müracaat ediliyor ve iflas dairesi müdürünün büronun kararını ile ilgili kararı aleyhine şikâyet yoluna gidilebildiği gibi, iflas bürosunun kararı da ilk alacaklılar toplantısında verilen kararlardan olduğundan hareketle, ilk alacaklılar toplantısında verilen kararlar aleyhine müracaat yolu açık olduğundan, bu ilkeye dayanılarak, büro kararları aleyhine birinci alacaklılar toplantısında alınan karar niteliğine dayanılarak da şikâyet yoluna başvuruluyordu.

3222 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun' un 25. maddesi ile İİK' nın 221 inci maddesinde yapılan değişiklik ile iflas bürosunun kararlarına karşı şikâyet yoluna gidilebileceği hükme bağlanmıştır¹²⁸. İİK m. 221/4 c. 2 hükmüne göre; iflas bürosunun işlemlerine karşı ilgililer toplantı tarihinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesine şikâyette bulunabilirler.

İflas bürosu işlemlerine karşı yapılan şikâyette karşı taraf kim olacaktır. Bu konuda doktrinde çeşitli görüşler ileri sürülmüştür¹²⁹. Şikâyet yolu ile ilgili olarak ifade edilen genel görüşlerden birine göre; şikâyetin karşı tarafını, işlemle ilgili bulunan kişiler oluşturur. Diğer bir görüşe göre; şikâyette işlemin kanuna aykırılığı ileri sürüldüğüne göre, karşı tarafın bu işlemi yapan organ olması gerekir. Üçüncü olarak ileri sürülen görüşe göre ise; şikâyetin karşı tarafı olarak, işlemi yapan icra organının gösterilmesi gerekli olmadığı gibi, işlemde yararı bulunan kişilerin gösterilmesi de zorunlu değildir. Çünkü şikâyet edilen, kanunda işlemlerine karşı şikâyet yoluna gidileceği belirtilmiş olan organın bir işlemidir ve şikâyet eden, bir başkası ile uyuşmazlık içinde değildir. Şikâyeti inceleyen icra mahkemesi, işlemi yapan organı ve işlemde yararı bulunan kişileri dinleyebilir¹³⁰. Kanaatimizce üçüncü görüş daha isabetlidir. Bu nedenle iflas bürosu işlemlerine karşı yapılan şikâyette karşı taraf olarak; işlemi yapan iflas bürosunun veya işlemle ilgili bulunan diğer alacaklıların gösterilmesi gerekmediği gibi, gösterilmesi de şikâyet dilekçesinin reddini gerektirmemelidir. İcra mahkemesi, iflas bürosu işlemine karşı

¹²⁸ Ayrıca büronun kararlarına karşı şikâyet yolu açılmakta ve maksada uygun hükümlere bağlanmaktadır (3222 sayılı kanuna ait Hükümet Gerekçesi, **Uyar**, s. 16236).

¹²⁹ Görüşler hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız **Pekcanitez**, s. 108-111.

¹³⁰ **Pekcanitez**, s. 108-110.

yapılan şikâyeti incelerken, iflas bürosundan açıklama isteyebilmelidir (İİK m. 18/3 kıyasen).

İflas bürosunun kararı sonucu oy hakkına sahip olmasına rağmen oy hakkına sahip olmadığı gerekçesi ile oylamada dikkate alınmayan veya oy hakkı olmamasına rağmen iflas bürosunun kararı nedeniyle oylamaya katılan kişilerle ilgili olarak büronun kararına karşı şikâyet yoluna gidilebilir. Ancak iflas bürosunun kararına karşı şikâyetin kabul edilebilmesi için oy hakkının verildiği veya vermediği kişinin oylamaya katılması halinde alınacak kararların değişmesi yani karar ekseriyetini etkileyecek nitelikte olması gerekir (İİK m. 221/4 c.3). Diğer bir ifadeyle, iflas bürosunun kararı nedeniyle oylamaya katılmamış olan kişinin katılması ve katılmamış olan kişinin katılması halinde alınan kararın değişiyor olması gerekir (İİK m. 221/4 c. 2). Bu kişi toplantıya katılmasaydı dahi, aynı yönde karar verilecek ise, bu durumda iflas bürosunun kararı aleyhine yapılan şikâyetinde şikâyet sebebinin yerinde olmadığına karar verilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde iflas bürosunun kararı sonucu toplantıya katılmayan kişiler kendilerinin oya katılmış olmaları halinde karar ekseriyeti bozulmayacak ise iflas bürosunun kararına karşı şikâyet yoluna gidilmemesi, gidilmiş ise ret kararında, şikâyetinde bulunanın oyunun, nisabını etkilemediği için talebinin reddedildiğinin açıklanması gerekmektedir. Şikâyetinde bulunan kişilerin alacaklılar toplantısına katılmaması veya katılması, karar ekseriyetini etkileyecek ise, iflas bürosunun kararı iptal edilebilir¹³¹. O halde iflas bürosu kararı aleyhine şikâyet yoluna gidildiğinde, şikâyetin dinlenilebilmesi için karar ekseriyetini bozma koşulunun sağlanıp sağlanmadığının tespiti, alınan kararların konusuna göre, alacak ve/veya alacaklı ekseriyeti bakımından incelenmelidir. Çünkü birinci alacaklılar toplantısında kararlar ilke olarak alacak ekseriyeti ile alınır (İİK m. 221/3), ancak, iflas idaresine seçilecek adayların belirlenmesinde, bir kısım adayların seçimi için alacak, bir kısım adayların seçimi için ise alacaklı ekseriyeti aranmaktadır (İİK m. 223/1).

İnceleme sonucu, iflas bürosunun, bir alacaklının toplantıya alınmaması kararı veya alacaklı olmadığı halde toplantıya alınan kimsenin toplantıya alınma kararı, karar ekseriyeti bakımından her iki ekseriyeti yani hem alacak hem de alacaklı ekseriyetini bozabileceği gibi sadece birisini de bozabilir.

¹³¹ Pekcantez, s. 52-53.

Bu durumda iptali istenen kararlar birden fazla olduğunda bir kararın iptal edilmesine rağmen diğer karar iptal edilmeyebilir. Burada şikâyetle bulunanın alacak miktarı kadar kararların verilmesindeki kabul ve ret oylarının ekseriyeti de önemli olmaktadır. Örneğin iflas idaresi üç kişiden oluşur ve toplanan alacaklıların yapacağı seçimde, bu sayının iki katı yani altı kişi aday gösterilir. Bu adaylardan dört adedi alacak tutarına göre ekseriyeti teşkil edenlerce, iki adedi ise alacaklılar sayısı itibarıyla ekseriyeti teşkil edenlerce belirlenir (İİK m. 223/1). Toplantıya katılmaması gereken alacaklı olmayan bir kişi toplantıya iflas bürosu kararı ile alınmış, sonrasında iflas idaresine aday gösterilmesinde oy kullanmış ve iflas bürosunun bu kararı şikâyete konu olmuş ise icra mahkemesi incelemesinde karar ekseriyeti bakımından iki ekseriyeti yani hem alacak hem de alacaklı ekseriyetini de incelemelidir. İnceleme sonucu bu gerçek alacaklı olmayan kişinin katılımı alacaklı sayısı bakımından karar ekseriyetini etkilemişse iflas bürosunun bu kararı iptal edilecek ve birinci alacaklılar toplantısı sadece alacaklı ekseriyeti ile belirlenen iflas idaresine üye seçimi için tekrar yapılacaktır. Gerçek alacaklı olmayan kişinin katılımı alacak tutarı bakımından karar ekseriyetini etkilememişse iflas bürosunun bu kararı iptal edilemeyecektir.

İİK m. 221/4 c. 2 sadece “*karar ekseriyetinin*” bozulması halinde şikâyet sebebinin yerinde görüleceğini belirtmiştir. Acaba iflas bürosunun kararı iflas dairesi müdürünün başlangıçta verdiği toplantı ekseriyetinin oluştuğuna dair kararı etkilemekte ve bu durumda toplantı ekseriyeti oluşmuyor ise durum ne olacaktır? Karar ekseriyeti dışında, toplantı ekseriyetinin bozulabilmesi ihtimali şikâyet sebebi bakımından yerinde görülecek midir? Hükümde bu konuda bir açıklık yoktur. Birinci alacaklılar toplantısında toplantı nisabı İİK m. 221/2 de düzenlenmiştir. Buna göre; “*Kendileri veya mümessilleri bulunan alacaklılar, malum alacaklar tutarının en az dörtte birini temsil etmesi halinde toplantı nisabı hâsıl olur. Toplantıda bulunanlar beş kişiden az ise bunların, alacak tutarının yarısına sahip olması şarttır.*”. Bir kişinin alacaklı olmadığı halde toplantıya alınması veya alacaklı olduğu halde toplantıya alınmaması toplantı ekseriyetini etkileyebilir. Örneğin, alacaklı olmadığı halde iflas bürosu tarafından toplantıya katılmasına karar verilmiş kişi ile toplantı ekseriyeti sağlanmış olabilir. Toplantıya katılan kişinin sayısına göre bir kişi ile toplantı için aranacak alacak ekseriyeti bilinen alacakların dörtte birinden yarısına çıkmaktadır. Aynı şekilde iflas

bürosu kararı ile toplantıya alınmamış olan gerçek alacaklının katılımı ile gerçekleşmemiş olan alacaklılar toplantısı, toplantı nisabı oluşarak toplanabilir. Bu ihtimaller karşısında kanunda açıkça belirtilmemiş olmasına rağmen toplantı ekseriyetini etkileme ihtimali olan iflas bürosu kararlarından dolayı iflas müdürünün toplantı nisabı ile ilgili kararları da irdelenmelidir. Zaten mevcut düzenlemede bunun aksine dair bir hüküm de bulunmamaktadır.

İİK m. 222 “Alacaklılar toplanması mümkün olmazsa (m.221,II) veya karar nisabı oluşmazsa durum tespit olunur. Bu halde daire, ikinci alacaklılar toplanmasına (m.237 vd.) kadar masayı idare eder ve tasfiyeye başlar” hükmünün geniş yorumlanarak birinci alacaklılar toplantısının iptali veya birinci alacaklılar toplantısında alınan kararın iptali halini de kapsayacak şekilde kabul edilmesi sonucu çıkarılmamalıdır. Aksi takdirde genellikle birinci alacaklılar toplantısında alınan kararlara etkili olmak amacıyla yapılan şikâyet başvurusu sonucunda toplantının veya alınan kararın iptali ile tasfiyeye iflas dairesince müracaat edilmesi şikâyette bulunan kişinin amacına hizmet etmeyeceği için yasal müracaat hakkının kullanılmasına engel olacaktır. Ayrıca toplantının iptal edilmesi halinde bu yorum mümkün olmakla birlikte sadece toplantıda alınan bir kararın iptali halinde bu sonucu kabul geçerli olan kararlarında geçersizliği sonucuna götüreceği için yerinde olmayacaktır. Birinci alacaklılar toplantısında alınan bir kararın iptali halinde icra mahkemesinin vereceği kararın içeriği önemli olacaktır. İcra mahkemesinin geçersiz olan bir oyun iptali halinde o oy kullanılmamış gibi sonucu belirlenmesi mümkün olduğu halde oy hakkı verilmeyen ancak karar nisabını etkileyen bir kişinin müracaatı halinde nasıl bir karar verecektir. Bu kişinin dilekçesinde oy hakkı ile ilgili iddiası ile birlikte oy hakkı verilse idi kullanacağı oyun niteliğini de belirtmesi gerekecek midir? Mevcut duruma itiraz ettiğine göre genellikle mevcut durumun aksine oy kullanacağını kabul edilse de bazı durumlarda bunu açıkça belirtmesi gerekebilir¹³². Aslında birinci alacaklılar toplantısında toplantı ve karar nisabının oluşmaması halinde ikinci alacaklılar toplanmasına kadar tasfiyenin iflas dairesi müdürü tarafından yürütülmesi kuralı, gerçek olmayan alacaklının katılımı ile birinci alacaklılar toplantısının yapılmış olması halinde toplantının iptali halinde de

¹³² Örneğin hangi aday lehine oy vereceğini açıklaması gibi, ikili değil de ikiden fazla seçeneğin olduğu hallerde buna ihtiyaç duyulur.

uygulanabilir olmakla birlikte, toplantıya katılması gereken bir alacaklının toplantıya kabul edilmemesi veya toplantının tamamen iptal edilmeyerek toplantıda alınan bir kararın iptali halinde ilk alacaklılar toplantısının bu kapsamda yeniden yapılması ve iflas bürosunun mahkeme kararı ile bağlı olduğunun kabulü doğrultusunda bir düzenlemenin kanuna ilavesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

İflas bürosunun kararına karşı şikâyet yolu açılmış ise de, iflas bürosunun kararının iptal edilebilmesi koşula bağlanmıştır. Bu da iflas bürosunun kararı sonucu alacaklılar toplantısına katılan kişinin, kararı ekseriyetini etkilemiş olmasıdır¹³³. Doktrinde *Pekcanitez* bu düzenlemeyi eleştirmiştir. Yazara göre; bu azınlığı ezen bir hükümdür. Çünkü büronun kararı kanuna aykırı olsa da, kararın iptali, alınan karara etkili olması koşuluna bağlanmıştır. Bu ise, azınlıkta kalan alacaklıların, büronun kanuna aykırı kararlarını iptal ettiremeyeceği sonucunu doğurur. Yapılacak kanun açısından, iflas bürosunun kanuna aykırı kararlarının alacaklılar toplantısı kararına etkili olup olmadığına bakılmaksızın iptal edilebilmesi mümkün kılınmalıdır. Özellikle alacaklı olduğu halde iflas bürosu tarafından alacaklı olarak kabul edilmeyenler, büronun kararına karşı şikâyet yoluna (karara etkili olması koşuluna bağlı olmadan) gidebilmelidirler¹³⁴.

Uygulamada iflas bürosunun kararlarına karşı, toplantı sırasında, toplantı başkanı olması nedeniyle iflas dairesi müdürüne itiraz edildiği, bu itirazdan sonuç elde edilmemesi halinde iflas bürosu kararına karşı değil de, iflas müdürünün kararına karşı şikâyet yoluna gidildiği tespit edilmiştir. Bunun iflas bürosu kararlarına karşı şikâyet hakkının bulunduğu dair kanuni düzenlemeden önceki alışkanlığın devam etmesi şeklinde açıklanabilir. İflas dairesi müdür/müdür yardımcısının kararına karşı yapılan şikâyette kanunun getirmiş olduğu “*şikâyet sebebinin yerinde görülmesi ancak karar ekseriyetinin bozulması halinde nazara alınır. Aksi takdirde şikâyet red olunur*” hükmünün dikkate alındığını görmekteyiz.

Kanaatimizce İİK m. 221/4 c. 3 hükmü yerindedir. Evvela bu düzenleme takip ekonomisine hizmet etmektedir. Zira karar ekseriyetini bozma-

¹³³ *Pekcanitez*, s. 53.

¹³⁴ *Pekcanitez*, s. 53.

yacak olan bir alacaklının alacaklılar toplanmasına alınması ve oy kullanması veya alınmaması ve oy kullanamaması durumunda, iflas bürosunun bu işlemi şikâyet sebebi olarak kabul edilmesi durumunda tekrar alacaklılar toplantısı yapılacak ve bu tekrar yapılan alacaklılar toplantısı tasfiyenin uzamasına ve fazladan masrafa neden olacaktır. Tekrar toplanan birinci alacaklılar toplantısı yine aynı çoğunlukla karar alacak ve değişen bir şey olmayacaktır. İflas tasfiyesinin daha hızlı ve daha az masrafla yapılması başta alacaklılar ve borçluların yararındır. Bu düzenleme iflas tasfiyesinin sürüncemede bırakılmasının önüne geçilmesi için önemli bir düzenlemedir.

İflas bürosunun kararı dolaylı olarak birinci alacaklılar toplantısına etki eder. Dolayısıyla iflas bürosunun kararına karşı şikâyeti dinlenmeyen alacaklının şikâyet hakkı tamamen elinden alınmamıştır. Zira alacaklı, alacaklılar toplantısı kararından dolayı yedi gün içinde şikâyet hakkına sahiptir. İcra mahkemesi iflas dairesinin görüşünü aldıktan sonra ve icabında şikâyet edeni ve dinlenmelerini isteyen alacaklıları da dinledikten sonra kısa bir zamanda kararını verir (İİK m. 225).

Birinci alacaklılar toplantısının en önemli yetkisi iflas idaresine adaylar seçmektir (İİK m. 223/1). İflas bürosunun kararıyla iflas idaresine aday göstermekte etki edemeyen ve iflas bürosunun bu kararına karşı da karar ekseriyetine etki etmeme nedeniyle dinlenmeyen alacaklı, iflas idaresinin işlemleri aleyhine şikâyet yoluna başvurabilir (İİK m. 227/1 atfı dolayısıyla İİK m. 16). Eğer iflas idaresi üyeleri kanuna aykırı işlemler yaparsa, onların işlemlerine karşı icra mahkemesine şikâyette bulunulabilir. Eğer iflas idaresinin işlemleri gerçekten kanuna ve olaya uygun değilse o işlem icra mahkemesince bozulur ya da düzeltilir. Ayrıca iflas idaresi üyeleri birinci alacaklılar toplantısında doğrudan seçilmemekte sadece aday gösterilmektedir. İflas idaresi üyeleri bu gösterilen adaylar arasından icra mahkemesince seçilmektedir (İİK m. 223/1). İcra mahkemesi, iflas idaresi üzerinde gözetim yetkisine sahip olup gerektiğinde iflas idaresini oluşturan üyelerin görevine son verebilir. İcra mahkemesi görevine son verdiği üyeler yerine, önceki adaylardan olacak şekilde ve alacak veya alacaklı ekseriyetinin esasına göre yenilerini seçer (İİK m. 227/2). Ayrıca iflas idaresi üyeleri kusurlarından dolayı ileri gelen zararlardan sorumludurlar (İİK m. 227/3).

Birinci alacaklılar toplantısının yetkileri, ikinci alacaklılar toplantısının yetkilerine göre daha dardır. Birinci alacaklılar toplantısı alacaklı olup olma-

dıkları henüz şüpheli olan alacaklılardan meydana geldiği için ikinci alacaklılar toplantısına göre çok daha sınırlı yetkiye sahiptir. İİK m. 219' da, alacaklılara alacakların bildirmeleri için bir ay süre verilirken birinci alacaklılar toplantısının ise adi tasfiyenin ilanından itibaren on gün içinde yapılması öngörülmüştür. Dolayısıyla birinci alacaklılar toplantısı, alacak kaydı için tanınan süre dolmadan yapıldığı için ve alacaklıların bir aylık süre bitiminden sonra da alacaklarını bildirmeleri mümkün olduğu için müflisin bütün alacaklıları henüz kesin olarak incelenmiş ve kesinleşmiş değildir. Bu nedenlerle kanun koyucu, birinci alacaklılar toplantısına kapsamlı yetkiler tanımamıştır. Birinci alacaklılar toplantısında esas itibariyle ertelemeye tahammülü olmayan konularda (acele işlerde) karar almaya yetkilidir (İİK m. 224). Bu yüzden birinci alacaklılar toplantısına etki edememiş olan alacaklı, daha önemli yetkilere sahip ikinci alacaklılar toplantısına etki edebilecektir.

Birinci alacaklılar toplantısının verdiği kararlar ikinci alacaklılar toplantısı tarafından değiştirilebilir veya kaldırılabilir. Diğer bir deyişle, birinci alacaklılar toplantısının vereceği kararlar ikinci alacaklılar toplantısına kadar geçerli olup, söz konusu kararların hüküm doğurmaya devam edip etmeyeceğine ikinci alacaklılar toplantısı karar verir. Birinci alacaklılar toplantısına, iflas bürosunun yüzeysel incelemesi nedeniyle katılmayan alacaklı, eğer gerçekten alacaklı ise ikinci alacaklılar toplantısına katılır ve karara etki eder. Dahası kararına etki edemediği birinci alacaklılar toplantısı kararlarının değiştirilmesine de etki edebilir. Birinci alacaklılar toplantısında gösterilen adaylardan icra mahkemesince seçilen iflas idaresinin görevine devam etmesine ikinci alacaklılar toplantısında karar verilir (İİK m. 238/2). Hatta ikinci alacaklılar toplantısı bu iflas idaresini görevden alabilir. Birinci alacaklılar toplantısının diğer önemli yetkisi müflisin konkordato teklif ederse tasfiyeyi tatil etmektir. Ancak bu konkordato teklifinin görüşülüp karara bağlanması birinci alacaklılar toplantısının yetkisinde değildir. Bu yetki, alacaklı oldukları kesin olarak belirlenmiş olan alacaklıların katılması ile teşkil eden ikinci alacaklılar toplantısıdır. Yani ikinci alacaklılar toplantısı müflisin konkordato teklifini görüşüp karara bağlamakla yetkilidir. Birinci alacaklılar toplantısı kararıyla durmuş olan tasfiye, ikinci alacaklılar toplantısı kararıyla konkordato reddedilerek devam ettirilebilir (İİK m. 237/2).

İflas bürosunun kararına karşı toplantının yapıldığı tarihten itibaren yedi gün içinde şikâyet yoluna gidilebilir (İİK m. 221/4). İflas bürosu, ala-

çaklıların birinci alacaklılar toplantısına katılıp katılmayacağını toplantının yapıldığı gün karar vereceğinden, şikâyet süresi o günü takip eden ertesi gün başlar (İİK m. 19/1). Toplantıya katılması büro tarafından kabul edilmeyen alacaklı, iflas bürosunun kararına karşı toplantı gününden itibaren yedi gün içinde şikâyet yoluna gidebilir¹³⁵.

İcra mahkemesinin, iflas bürosu kararına karşı yapılan şikâyetin kabulüne veya reddine ilişkin kararı kesindir, temyiz edilemez. Çünkü bu karar İİK m. 363' de sayılan icra mahkemesinin temyiz edilebilen kararlarından değildir¹³⁶. Birinci alacaklılar toplantısının kararlarına karşı şikâyet yolu açıktı ve o zaman şikâyete konu teşkil eden kararlar, alacaklı sıfatına sahip olmadığı halde büronun yanlış takdiri neticesinde alacaklı olarak kabul edilmiş kişinin oyunun dâhil olması nedeniyle şikâyet konusu karar alınmış bulunuyorsa, icra mahkemesi bu kişinin alacaklı olup olmadığını takdir edecek ve böylelikle, dolaylı bir şekilde büronun kararı, iptal etmiş olacaktır¹³⁷.

SONUÇ

İflas bürosu iflasın özel organlarındanır. Özel iflas organları iflasın adi tasfiyesinde söz konusu olduğundan dolayı iflas bürosu da iflasın adi şekilde tasfiye edilmesi durumunda oluşturulmaktadır. İflas bürosu birinci alacaklılar toplantısına başkanlık eden iflas müdürü veya yardımcısı tarafından doğrudan oluşturulacaktır. İflas müdürü veya yardımcısı iflas bürosu üyelerini, alacaklı oldukları tercihan ellerinde noter veya ipotek senedi gibi resmi senetle yahut 68/b ve 150/1 maddelerinde belirtilen belgelerle sabit olan kişilerden bir veya iki alacaklı veya temsilcisini seçecektir. İflas müdürü veya yardımcısı, iflas bürosunda görev yapacak kişileri, alacaklı olduğu yeterli derecede kanıtlanmış olanlar, yani alacaklı oldukları tercihan elle-

¹³⁵ Erdönmez, s. 138.

¹³⁶ Kuru, El Kitabı, s. 1299.

¹³⁷ Üstündağ, s. 142; Postacıoğlu, s. 54. Büronun toplantıya katılmasına müsaade etmediği kimseler, toplantı başkanı olan iflas müdürü veya yardımcısına başvurarak toplantıya katılmalarına müsaade edilmesini isteyebilirler. Talepleri bu memur tarafından da reddedilenler, İİK m. 225 gereğince icra mahkemesine şikâyette bulunabilirler (Kuru, İflas, s. 273-274).

rinde noter veya ipotek senedi gibi resmi senetle yahut 68/b ve 150/ı maddelerinde belirtilen belgelerle sabit olan kişiler, arasından serbestçe seçer. İflas bürosuna seçilme şartları taşıyan birden fazla alacaklı bulunması halinde, iflas müdürünün hangi alacaklı veya alacaklılarla iflas bürosunu oluşturacağı kanunda belirtilmemiştir. Uygulamada, iflas bürosuna seçilme şartlarını taşıyan birden fazla alacaklı olduğu takdirde ipotekli alacaklılar tercih edilmekte; birden fazla ipotekli alacaklı olduğu takdirde ise, alacağı en fazla olan ipotek alacaklısı iflas bürosuna seçilmektedir. İflas bürosunun oluşturulmasına ilişkin iflas müdür veya yardımcısının işleminin şikâyete konu olamayacağı yönünde görüşler olsa da biz bu şikâyeti yasaklayan bir hüküm olmaması dolayısıyla, iflas bürosunun teşekkülüne yönelik karar aleyhine şikâyet yoluna müracaat edilebileceği kanaatindeyiz. Kanunda açıkça yer almasa da iflas bürosuna iflas müdürü veya yardımcısı başkanlık edecektir. Kanun iflas bürosunun çift sayıyla oluşmasına izin vermektedir. Oyların eşit olması durumunda ne yönde karar verilmiş sayılacağı kanunda açıkça belirtilmediğinden iflas müdürü veya yardımcısının oyuna üstünlük tanınarak bu problem çözülebilirse de biz İİK m. 221/1 c. 2 hükmünün; *“İlk alacaklılar toplantısında iflas müdürü veya yardımcılardan biri başkanlık eder. Müdür (veya müdür yardımcısı), ... iki alacaklı veya temsilcileri ve bulunamazsa bir alacaklı veya temsilcisi ile birlikte bir büro teşkil eder. Büro bir alacaklı veya temsilcisi ile oluşturduğunda oyların eşit olması durumunda, müdür veya yardımcısının oyu yönünde karar verilmiş sayılır”* şeklinde ifade edilse daha isabetli olacağı kanaatindeyiz. Birinci alacaklılar toplantısında, toplantı nisabı sağlanması halinde iflas bürosunun oluşturularak, büroya seçilen kişilerin kim olduğunun ve neden bu kişilerin seçildiğinin gerekçelerinin (İİK m. 8/2) tutanakta belirtilmesi gerekir.

İflas bürosu sadece birinci alacaklılar toplantısında görev yapan bir organdır. İİK.m. 221/4 De *“Reylerin muteber olup olmayacağı hakkındaki ihtilafı büro halleder....”* hükmüne rağmen iflas bürosu uygulamada birinci alacaklılar toplantısının başında ve oylamaya geçilmeden önce oluşturulmakta ve toplantı anına kadar alacak kaydı için müracaatta bulunanların dosyalarını inceleyerek d, toplantıya katılıp oy kullanma haklarının olup olmadığını , oy kullanma hakları varsa ne miktar alacakları için oy kullanacaklarını belirlemektedir. Bu belirleme iflas dairesi müdürünün, birinci alacaklılar toplantısına başkanlık edip, iflasta tutulan defter masanın durumu

ile ilgili bilgilendirme yaptığı aşamada üyeler tarafından yapılmaktadır. Ancak durumun toplantı tutanağına büro kararı olarak geçtiği ve kararın iflas dairesi müdürünce de imzalandığı görülmüştür. Büro üyeleri arasında karar alınmasında farklı görüşlerin olduğu bir duruma inceleme yaptığımız dosyalar arasında tesadüf edilememiştir.

İflas bürosu sadece birinci alacaklılar toplantısı için oluşturulmakta olup ikinci alacaklılar toplantısında ve diğer alacaklılar toplantısında oluşturulmamaktadır. İflas bürosu konusu kanuni düzenleme ile uygulamanın farklı olduğu alanlardan biridir. Bu farklılık sadece kanunla uygulama arasında olmayıp aynı zamanda uygulamada da farklılıklar bulunmaktadır.

Birlik sağlanması için iflasla ilgili toplantıda yapılması gereken işlemlerle ilgili bir formun yönetmeliğe eklenmesi yerinde olur. Uygulamada iflas dosyalarının çok olduğu Ankara ve İstanbul illerinde daireler kendi aralarında örnek bir form oluşturmuş bulunmaktadır. Ayrıca “İcra Dairelerinin Etkinliğinin Artırılması Eşleştirme Projesi (Etkin İcra - Etkin Adalet)” kapsamında “İflas Dairesindeki İşlemler” başlığı altında bu konuların yer aldığı slayt hazırlandığı görülmüştür. Slaytta ilk alacaklılar toplantısıyla ilgili oluşturulan örnekler yer almış ancak bu örneklerden de anlaşılacağı üzere iflas bürosunun oluşumu ve görevleri ve görevlerinin ifası sırasında durumun tespitine yönelik tutanaklar konusu yeterince açıklanmamıştır.

Mevcut düzenleme karşısında öncelikle iflas müdürü tarafından iflas alacaklısı olarak kaydının yapılmasını isteyen alacaklıların müracaat tarihlerine göre sıra numarası verilerek¹³⁸ oluşturulacak alacak müracaatları klasörüne müracaat dilekçelerinin takılması ve klasörün başında da bu listeye yer verilmesi iflas dosyasına da¹³⁹ alacağın sıra numarası yazılarak özetinin yazılması, birinci alacaklılar toplantı nisabının toplantı sırasında

¹³⁸ Sıra numarasının amacı alacaklıların karışmamasıdır, yoksa sıra numarasına göre öncelik kazanma gibi bir durum söz konusu değildir.

¹³⁹ Bu dosyanın İstanbul’da sayfaları numaralı büyük defter olarak tutulduğu ve yapılan tüm işlemlerin ve yazışmaların bu deftere yapıştırıldığı görülmüştür. Uygulamada yapılan işlemlerin sırası ve verilen dilekçelerin muhafazasından yana çok sağlıklı olduğu tespit edilmiştir. Mahkemenin bilgi ve belge istemesi halinde defterin kaçıncı sayfasında bulunduğu belirtilerek tasdikli fotokopi gönderildiği ve bu nedenle farklı mercilerden gelen taleplerin her an cevaplanmasının mümkün olduğu evrakın başka bir mercide bulunduğu cevabının verilmediği görülmüştür.

düzenlenecek toplantıya gelen alacaklılar listesi ile alacaklılar dosyasının başındaki listenin karşılaştırılarak iflas dairesi müdürünce toplantı nisabının alacak miktarı ve alacaklı sayısı belirtilerek dayanak teşkil eden İİK md.221. maddeye atıf yapılarak karar verilmesi, toplantı nisabı sağlanması halinde de iflas bürosunun oluşturularak, büroya seçilen kişilerin kim olduğunun ve neden bu kişilerin seçildiğinin gerekçelerinin (İİK m. 8/2) tutanakta belirtilmesi, iflas bürosunun kayıt yaptırmış olan alacaklılarla ilgili alacaklılar dosyasının başındaki listenin sureti üzerinde müracaatı kabul edilenler için “dilekçe ve eki belgelerin incelenmesi sonunda talep ve talep miktarının kabul edildiğinin, kabul edilmeyenler için ise kabul edilmeme gerekçelerinin belirtilerek bu listenin altının imzalanması ve ilk alacaklılar toplantı tutanağına eklenen bu liste için tutanakte kabul edilmeyenler ile ilgili açıklama yapılmasının, kabul edilmeyenlerin sözlü itirazlarının tutanağa geçirilmesinin ve bunun karşısında da iflas müdürünün kararının tutanakte yer alması gerekmektedir.

Bu konuda birlik sağlanması için alacaklılar kayıt listesi, ilk alacaklılar toplantı tutanağı örneği iflas bürosu karar tutanağı örneklerinin Kanundaki düzenleme doğrultusunda hazırlanarak Yönetmeliğe eklenmesi yerinde olacaktır.

İflas bürosunun alacaklıların oy hakları ile ilgili yapacakları inceleme iflas idaresine üye belirlenmesinde ve ilk alacaklılar toplantısında alınacak kararlar açısından son derece önemlidir. İflas idaresine seçilecek üyelerde olduğu gibi, iflas bürosunu oluşturacak üyelerin seçiminde de alacaklı belgelenmelerinden öte, büroya seçilecek kişilerin bu incelemeyi yapacak bilgi ve tecrübeye sahip olmalarının aranmasının gerektiğini düşünmekteyiz.

İflas bürosunun incelemesinin, alacak ve dayanağı belgeler, alacak miktarı ile alacaklı sıfatı ile toplantıya katılmak isteyen alacaklı ve vekili varsa vekâletnamenin geçerliliğini, toplantıda toplantı ve karar nisabını etkilemeye yönelik hileli işlemleri kapsayacak nitelikte olması yerinde olacaktır. İflas bürosunun incelemesi alacak hakkında verilen kesin bir karar olmayıp sıra cetvelinde yer alıp almayacağına dair karar iflas idaresince verilecek olmakla birlikte iflas bürosunun tam incelemenin iflas idaresince yapılacağını belirterek çok yüzeysel bir inceleme yapmaması gerekir. Aksi takdirde yanlış verilen kararın toplantı ve karar çoğunluğunu etkilemesi halinde ikinci alacaklılar toplantısına kadar dosyanın iflas dairesi müdürünce

yürütülmesi sonucu doğabilir (İİK m. 222). İflas bürosundan beklenen faydanın sağlanamaması sonucunu doğurur.

İflas bürosuna dâhil olan iflas müdürünün iflas bürosunun kararına karşı yapılan itirazı incelemesi pek doğru değildir. Bu incelemede, karadan dönülmesi gibi bir sonucun çıkması pek düşük bir ihtimaldir. İtirazın gerçek anlamda değerlendirilip, ihtilafın dava sürecine aksetmesini azaltmak için, iflas dairesi müdürünün büroya dâhil olmaması yerinde olurdu. Ancak en doğrusu, birinci alacaklılar toplantısının, müracaat süresinden uygun bir süre sonra yapılması müracaat edenlerin dosyalarının iflas dairesi müdürünce incelenip toplantı öncesinde açıklanması¹⁴⁰ müracaat için açıklanan süreden sonra müracaat etmenin yaptırımının müracaat geçerli olmakla birlikte toplantıda söz ve oy sahibi olamama şeklinde müeyyideye bağlanmasının yerinde olacağı görüşündeyiz.

İflas bürosunun birinci alacaklılar toplantısında görevinin ne olduğu İİK m. 221/4 c.1 hükmünde “*Reylerin muteber olup olmayacağı hakkındaki ihtilafı halleder.*” şeklinde düzenlenmesine rağmen, iflas idaresi alacaklılarla ilgili incelemesini ihtilaf çıkmadan önce toplantı başında oylamadan önce yapmaktadır. İflas bürosuna ihtilaf çözücü bir nitelik verilmesi mevcut yasal düzenlemeler karşısında da yerinde olmayıp uygulamada olduğu gibi iflas müdürüne yardımcı olarak toplantının başında alacaklılarla ilgili incelemede bulunması daha yerindedir.

İİK m. 221/4 c. 2 hükmüne göre; iflas bürosunun işlemlerine karşı ilgililer toplantı tarihinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesine şikâyette bulunabilirler. Ancak, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nun 1932 tarihinde yürürlüğe girdiği ilk halinde iflas bürosunun işlemlerine karşı herhangi bir şikâyet yoluna başvurulabileceğine dair bir hüküm yoktu. Bu yüzden, iflas bürosunun vereceği kararlar kesin olup, bunlar hakkında tek başına şikâyet yoluna başvurulamayacağı kabul ediliyordu. 3222 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun ile İİK 221. maddede yapılan değişiklik ile iflas bürosunun kararlarına karşı şikâyet

¹⁴⁰ Böyle bir durumda alacaklılar toplantıya katılmaları ile ilgili olarak durumu riske atmak için dilekçelerini toplantıdan önce verip iflas müdürünün kararını önceden öğrenmeyi tercih edecekler ve iş işten geçmeden diğer ifade ile toplantıdan önce aleyhlerine olan bir karar olursa bununla ilgili müracaat haklarını kullanabileceklerdir.

yoluna gidilebileceği hükme bağlanmıştır. İflas büronun işlemlerine karşı ilgililer toplantı tarihinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesine şikâyette bulunabilirler. Şikâyet sebebinin yerinde görülmesi ancak karar ekseriyetinin bozulması halinde nazara alınır. Aksi takdirde şikâyet red olunur. İcra mahkemesinin, iflas bürosu kararına karşı yapılan şikâyetin kabulüne veya reddine ilişkin kararı kesindir, temyiz edilemez. Çünkü bu karar İİK m. 363' de sayılan icra mahkemesinin temyiz edilebilen kararlarından değildir.

Yararlanılan Kaynaklar

- Altay**, Sümer; Türk İflas Hukuku, C. 2, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004.
- Ansay**, Sabri Şakir; Hukuk İcra ve İflas Usulleri, Ankara 1960.
- Arslan**, Ramazan; “İcra ve İflas Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler ve Yenilikler”, Ankara Barosu Dergisi, 1989/1, s. 136-157.
- Belgesay**, Mustafa Reşit; İcra ve İflas Hukuku, İkinci Cilt İflas, İstanbul 1946.
- Berkin**, Necmeddin N.; İflas Hukuku, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1970.
- Deliduman**, Seyithan; İflas Tasfiyesinde Alacaklılar Toplanması, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2002.
- Erdönmez**, Güray; İflasta Alacaklılar Toplanmasının Yetkileri, Legal Yayıncılık, İstanbul 2005.
- Gürdoğan**, Burhan; İflas Hukuku Dersleri, Ajans - Türk Matbaası, Ankara 1996.
- Kuru**, Baki/**Arslan**, Ramazan/**Yılmaz**, Ejder; İcra ve İflas Hukuku, 26. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.
- Kuru**, Baki; İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, İkinci Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- Kuru**, Baki; İflas ve Konkordato Hukuku, 3. Tıpkı Basım, Alfa Basım Yayım, 1992.
- Muşul**, Timuçin; İcra ve İflas Hukuku, C. II, 5. Baskı, Adalet Yayınevi.
- Olgaç**, Senai/**Köymen**, Haydar; Kazai ve İlmi İçtihatlarla Türk İcra ve İflas Kanununun, 2. Baskı, İstanbul 1965.
- Pekcanitez**, Hakan; İcra-İflas Hukukunda Şikâyet, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, Ankara 1986.
- Pekcanitez**, Hakan/**Atalay**, Oğuz/**Sungurtekin Özkan**, Meral/**Özekes**, Muhammet; İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2013.

Postacıoğlu, İlhan E.; İflas Hukuku İlkeleri, C. I, İflas. İstanbul 1978.

Rüzgaresen, Cumhur/**Erdem**, Murat; “*Terekenin İflas Hükümlerine Göre Tasfiye Usulü*”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Y. 11 S. 22, 2012/2, s. 313-335.

Yılmaz, Ejder; İflas İdaresi, Ankara 1976.

Yılmaz, Ejder; “*İflaslarda Devletin İşlevi ve İflas Masasına Ait Paraların İflas İdaresince Nemalandırılmasının Gerekliliği*”, Ankara Barosu Dergisi, 1996/2, s. 173-187.

Uyar, Talih; İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C. 10, 2. Baskı, 2009.

Üstündağ, Saim; İcra ve İflas Kanunu’nun Dünü ve Bugünü, İstanbul 1990.

Üstündağ, Saim; İflas Hukuku, 8. Bası, İstanbul 2009.